

การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2

สารนิพนธ์
ของ
อำนวยการ วังศ์สิงห์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2552

การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2

สารนิพนธ์
ของ
อำนวยการ วังศ์สิงห์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2

บทคัดย่อ
ของ
อำนวยการ วังศ์สิงห์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2552

นายอานวย วงศ์สิงห์. (2552). การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2.

สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์
ดร.ทัศนาศ แสงศักดิ์.

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงาน
งบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี
เขต 2 ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดโครงสร้าง ด้านการให้อิสระ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการ
ตรวจสอบได้ 2) เปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามขนาดของ
สถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
ครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
ปีการศึกษา 2551 จำนวน 140 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณ
ค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว
(One-Way ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการ LSD (Least
Significant Difference)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดโครงสร้าง ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการตรวจสอบได้ อยู่ในระดับ
มาก ส่วนด้านการให้อิสระ อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ เมื่อจำแนกตามขนาด
ของสถานศึกษา พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า ด้านการให้อิสระ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการตรวจสอบได้ แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการกระจายอำนาจ มากกว่า โรงเรียนขนาดเล็ก
ส่วนด้านการจัดโครงสร้างไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พบว่า
โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่าง
กันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการ
กระจายอำนาจมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาทุกด้าน เมื่อจำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา
พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาที่อยู่ในกลุ่มแก่งกระจาน
มีการกระจายอำนาจมากกว่ากลุ่มสองพี่น้องและกลุ่มวังจันทร์ตามลำดับ

THE ADMINISTRATION OF BUDGET DECENTRALIZATION
IN THE BASIC EDUCATION SCHOOL IN AMPHOE KANGKRAJAN
PETCHABURI EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2

AN ABSTRACT
BY
AMNOUY VONGSING

Presented in partial fulfillment of the requirement for the
Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

May 2009

Amnoury Vongsing (2009). *The Decentralization of Budget Administration in the Basic Education Schools in Amphoe Kaeng Krachan Petchaburi Education Service Area Office 2*. Master's Project. M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot university. Project Advisor: Assoc. Prof. Dr. Thasana Swaengsakdi.

This study aimed to investigate the decentralization of budget administration in the basic education schools in Amphoe Kaeng Krachan, Phetchaburi Education Service Area Office 2 in 4 aspects: organization, autonomy, participation, and accountability; and to compare the decentralization of budget administration by school sizes, school types, and school networks. The samples consisted of 140 teachers in the basic education schools in Amphoe Kaeng Krachan Phetchaburi Educational Service Area Office 2 in the 2551 B.E. academic year. The instrument used in this study was a 5-point rating scale questionnaire with the alpha coefficient of .99. The statistics used for data analyses included percentage, mean, standard deviation, t-test and One-Way ANOVA as well as LSD - least significant difference test.

The research findings were as follows.

1. The decentralization of budget administration as a whole was at the high level. When considered individual aspects, it revealed that the organization, participation and accountability aspects were at the high level, the autonomy was at the moderate level.
2. The comparisons of the decentralization of budget administration as a whole by school sizes revealed significant difference at .05 level. When considered individual aspects, it revealed significant differences at .05 level in the autonomy, participation, and accountability aspects; the large-sized schools had higher decentralization of budget administration than the small-sized schools; no difference was found in the organization aspect. When compared the decentralization of budget administration as a whole and individual aspects by school types, it revealed significant difference at .05 level; the extension schools had higher decentralization of budget administration than the primary schools in all aspects. When compared the decentralization of budget administration as a whole and individual aspects by school networks, it revealed significant difference at .05 level; the schools in Kaeng Krachan network had higher decentralization of budget administration than those in Songpeenong network and Wang Chan network respectively.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ของ อำนวย วงศ์สิงห์ ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสงศักดิ์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสงศักดิ์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทัศนา แสงศักดิ์)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

วันที่ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2552

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เป็นเพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่ง จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสงศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และอาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี ซึ่งท่านทั้งสอง ได้กรุณาให้ความเมตตาช่วยเหลือให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไข และเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับในครั้งนี้ ขอกราบ ขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสงศักดิ์ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์ ที่เป็นคณะกรรมการพิจารณาโครงการสารนิพนธ์ และกรุณาให้คำแนะนำต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ ทำให้ การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาการ บริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ต่อผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนา แสงศักดิ์ อาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา ที่กรุณาให้คำชี้แจง แนะนำ ทำให้สารนิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ได้

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.นิตย์ โรจน์รัตนวาณิชย์ อาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ นายเจलय พูนสวน อดีตรองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ นายโสภณ จิตมุสิก รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 นายนิกุล ประทีปพิชัย ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 นางสมปอง หมายอุเทศ อาจารย์ 3 ระดับ 8 โรงเรียนวัดดอนไก่เตี้ย อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัด เพชรบุรี ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจและให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือในการ วิจัย

นอกจากนี้ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน ครูผู้สอน อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม เพื่อนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ขอกราบระลึกถึงพระคุณบิดา มารดา บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้การช่วยเหลือสนับสนุนผู้วิจัย จนสามารถประสบ ความสำเร็จในการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้

อำนวยการ วังศ์สิงห์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
สมมติฐานการวิจัย	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
สำนักงานเขตพื้นที่สำนักงานการศึกษาเพชรบุรี เขต 2	11
โครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	12
อำเภอแก่งกระจานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2	13
การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	14
ความหมายการบริหารงานงบประมาณ	14
ขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณ	15
หลักการบริหารงานงบประมาณ	19
การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ	21
การจัดโครงสร้าง	22
การให้อิสระ	24
การมีส่วนร่วม	25
การตรวจสอบได้	27
ตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ	28
ขนาดของสถานศึกษา	29
ประเภทของสถานศึกษา	29
กลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	30

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	36
การกำหนดกลุ่มประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	36
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	38
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	56
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	56
วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	56
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	57
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
สรุปผลการวิจัย.....	58
อภิปรายผล.....	58
ข้อเสนอแนะ.....	63
บรรณานุกรม.....	65
ภาคผนวก.....	72
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	73
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ.....	81
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	83

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	38
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา	43
3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน.....	44
4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ด้านการจัดโครงสร้าง.....	45
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ด้านการให้อิสระ.....	46
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ด้านการมีส่วนร่วม.....	48
7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ด้านการตรวจสอบได้.....	50
8 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	51
9 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา.....	52

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามกลุ่มเครือข่าย ของสถานศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้าน.....	53
11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา โดยรวม.....	54
12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการจัดโครงสร้าง.....	54
13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการให้อิสระ.....	55
14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม.....	55
15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบได้.....	56

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
2 การจัดสรรและการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อการศึกษา.....	21

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 39 บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งสถานศึกษา ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงทำให้กระทรวงศึกษาธิการ จำเป็นต้องออกกฎกระทรวง ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2550 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องออกประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ของเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2550 โดยมีการจัดอบรมครูไปเมื่อเดือนเมษายน – พฤษภาคม พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมาในหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารการศึกษา (ชนสาร บัลลังก์ปัทมา. 2551: ออนไลน์)

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 7-8) เสนอให้มีการปฏิรูปหรือปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษาในหลายเรื่องพร้อมๆ กัน และได้กำหนดองค์ประกอบหลักของการปฏิรูปการศึกษาไว้ 4 ด้านคือ 1) การปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน คือ จัดการเรียนการสอนที่เน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นหลัก ประเมินผลการเรียนจากการปฏิบัติจริง บทบาทของครูในการให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วม และใช้นวัตกรรมแห่งความรู้ต่างๆ เพื่อการเรียนการสอน 2) การปฏิรูปหลักสูตร คือ การพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เน้นการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นและให้ท้องถิ่นกำหนดมาตรฐานการศึกษาในระดับที่เหมาะสมกับตนเอง สำหรับส่วนกลางจะจัดทำหลักสูตรแกนกลาง และมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ 3) ปฏิรูปวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา คือ ปรับกระบวนการผลิตการใช้และพัฒนาครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง 4) การปฏิรูประบบบริหารและการจัดการ คือ จัดระบบบริหารและการจัดการให้มีเอกภาพและกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นโดยเน้นสถานศึกษา เป็นหน่วยงานวางแผนยุทธศาสตร์ของการจัดการศึกษาในท้องถิ่น

การปฏิรูปการศึกษาครั้งนี้ นอกจากจะเน้นการปฏิรูประบบและกระบวนการจัดการศึกษาแล้วยังเน้นในส่วนที่เป็นแนวทาง หลักการ โครงสร้างและระบบบริหารให้เป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือ คุณภาพการศึกษา

เป็นการปฏิรูปเพื่อให้มีเอกภาพด้านนโยบายมีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 4)

สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา ตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา และจะเป็นผู้กำหนดนโยบายของการศึกษา กำหนดจุดหมายตลอดจนวางแผนวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐบาล ที่กำหนดไว้ ภาพลักษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จึงต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ (International leadership) ที่เข้มแข็งเป็นผู้จัดการที่เฉียบแหลม เป็นผู้ประสานชุมชนที่ดี เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2543: 3) สอดคล้องกับหนังสือ วิรัชชัย (2545: 29) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารมีคุณลักษณะต่อไปนี้ คือ มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีเจตคติที่ดีต่อการปฏิรูปและมีการบริหารจัดการแบบกระจายอำนาจแก่บุคลากร ทั้งในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไป

การปฏิรูปการศึกษาที่ระบุให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษานั้น นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทั้งระบบ และการเปลี่ยนแปลงย่อมก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและลบต่อสถานศึกษา การกระจายอำนาจของสถานศึกษาจะเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์การ จากการคอยรับคำสั่งจากหน่วยงานระดับสูงกว่ามาเป็น การบริหารโดยการริเริ่มและสนองความต้องการจำเป็นของสถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เป็นการสร้างภาวะผู้นำให้กับบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน บรรยากาศของการทำงานจะเป็นไปในลักษณะที่มีการประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ ทั้งครูและผู้บริหารจะมีการงานเพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากงานสอน พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงาน ในสถานศึกษาของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จะเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพหรือความล้มเหลวได้ สำหรับในด้านความพร้อมของสถานศึกษานั้น พบว่า ต้องประสบปัญหามากในการถ่ายโอนความรับผิดชอบในการจัดสรรงบประมาณ การจัดจ้างบุคลากรและการตัดสินใจทางการศึกษา บางสถานศึกษา ยังไม่พร้อม ผู้บริหารและครูจำนวนมากไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจ ครูอาจารย์ไม่เคยมีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษา มีความไม่สอดคล้องระหว่างความต้องการและการปฏิบัติ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบางแห่งเข้ามารับหน้าที่ โดยไม่ได้รับการฝึกอบรมให้มากพอสำหรับหน้าที่และความรับผิดชอบใหม่ และมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารสถานศึกษาน้อย ทั้งด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก นโยบาย และเรื่องอื่นๆ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2542: 91-96)

การบริหารงบประมาณแบบแผนงาน (Planning Programming System: PPB)

เป็นระบบที่มุ่งให้มีการจัดสรรงบประมาณของแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รวมทั้งเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศในภาพรวม แต่ก็มีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้ไม่สามารถนำระบบ PBB มาใช้อย่างสมบูรณ์ ระบบงบประมาณที่ใช้ในปัจจุบันนี้จึงเป็นระบบผสมผสานที่เน้นไปทางระบบงบประมาณแบบแสดงรายการ (Line Item Budgeting) จากการศึกษาผลการดำเนินงานตามระบบงบประมาณแบบที่ใช้ ยังพบข้อบกพร่อง ข้อจำกัด และเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคหลายประการ เช่น มีการรวมศูนย์อำนาจการตัดสินใจไว้ที่หน่วยงานส่วนกลาง มีการให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่ใช้ไปหรือปัจจัยนำเข้า (Input) มากกว่าผลผลิตและผลลัพธ์ (Output and Outcome) มีการควบคุมการจัดสรร งบประมาณอย่างเข้มงวด มีความเคร่งครัดในการเบิกจ่าย เน้นการควบคุม (Control) มากกว่าผลการดำเนินงาน (Performance) ซึ่งไม่เอื้อต่อระบบการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ต้องกระจายอำนาจการจัดการศึกษาลงสู่สถานศึกษา นอกจากข้อบกพร่องดังกล่าวแล้ว ประเทศไทยได้ประสบภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในช่วงปี 2540 อันส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ของคนไทยอย่างรุนแรงและยังมีผลกระทบถึงการทำงานภาครัฐอย่างชัดเจน ส่วนราชการต้องมีการปรับตัวใหม่ ปรับเปลี่ยนแนวคิด ปรับเปลี่ยนแนวการบริหารและการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีผลงาน ที่เป็นรูปธรรม คำนึงกับงบประมาณ ซึ่งเป็นเงินภาษีของประชาชน เน้นการใช้งบประมาณด้วยความโปร่งใสตรวจสอบได้ และมีผลงานเป็นที่ยอมรับของประชาชน โดยราชการต้องแสดงว่าสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว มีประสิทธิภาพและยุติธรรม ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนระบบบริหารภาครัฐไปสู่ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance – based Budgeting: PBB) ซึ่งระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ในส่วนที่จะเกี่ยวข้องกับเขตพื้นที่และหน่วยปฏิบัติ (โรงเรียน) คือ จะมีการกำหนดภารกิจ ผลผลิต และผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ถือเป็นเงื่อนไขสัญญาในการได้รับและใช้จ่ายงบประมาณที่กรมสามัญศึกษาจะจัดสรรให้ เป็นเงินก้อน (Block Grant) แก่เขตพื้นที่เพื่อจัดสรรให้แก่โรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน มีอำนาจ ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสม และความจำเป็นของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจและเกิดผลผลิตที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า และเมื่อดำเนินการจนประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว ยังมีเงินเหลือก็ไม่ต้องส่งคืนคลังเช่นเดิม สามารถเก็บไว้ใช้ในปีต่อไปได้ ทั้งนี้จะมีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างให้มีขั้นตอนรัดกุมและโปร่งใส ปรับระบบการบัญชีและการเงินให้เชื่อมโยงกับการคำนวณความคุ้มค่าเทียบกับผลผลิต เน้นการรายงานทางการเงิน และผลการดำเนินงานเพื่อแสดงความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพประสิทธิผล ในการใช้จ่ายงบประมาณ กำหนดให้มีการบริหารสินทรัพย์ที่มีอยู่ให้คุ้มค่าเกิดประโยชน์สูงสุด จากหลักการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณดังกล่าวต่อไปบุคลากรเขตพื้นที่ และผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งทีมงานครูจะมีบทบาทสำคัญมากในการรับผิดชอบตั้งแต่การวางแผน ขันบริหารงบประมาณและขึ้นรายงานผล โดยมุ่งเน้นผลสำเร็จของงาน และมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า (ศูนย์ประสานงานปรับระบบงบประมาณกรมสามัญศึกษา. 2544: 2-8)

การศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณ นับว่าเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดงบประมาณการบริหารวิชาการ และจากความจำเป็นดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานด้านการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา ซึ่งจากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ผ่านมา ปัญหาเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณที่ไม่สมดุล เกินบ้างและบางครั้งก็จัดสรรไม่เพียงพอบ้าง ส่งผลให้งานวิชาการไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นที่จะทำงานแบบเบ็ดเสร็จในระดับสถานศึกษา โดยการจัดโครงสร้าง มีอิสระมีความคล่องตัว ทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสามารถตรวจสอบได้ ในการบริหารงบประมาณ ได้อย่างมีคุณภาพ ได้มาตรฐานและสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (ถวิล มาตรเลียม. 2545: 32-33) และเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามหมวด 5 มาตรา 39 และเพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาโดยการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาได้ผลสำเร็จตามที่มุ่งหวัง และเกิดประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา ได้อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ กล่าวว่า การปฏิรูปโครงสร้างขององค์กร และการกำหนดหน้าที่ให้สถานศึกษามีความอิสระในการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหาร ของผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา กระบวนการบริหารมีความโปร่งใสและอยู่ในวิสัยที่จะตรวจสอบได้ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์; และ คนอื่น. 2541: 28-29, 93-94) หลักการที่สำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้เสียในด้านการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและสังคมได้อย่างเหมาะสมรวดเร็ว และทันการ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2543: 184) การบริหารแบบกระจายอำนาจจะต้องสามารถตรวจสอบได้จากสังคมหรือจากผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา (Brown. 1990: 96) ผู้วิจัยได้ประมวลความคิดจากนักวิชาการดังกล่าวมากำหนดเป็นตัวแปร ในการศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณครั้งนี้ ได้แก่ การจัดโครงสร้าง หมายถึง การแต่งตั้งคณะกรรมการการบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานจะขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นที่ปรึกษาและคอยให้การสนับสนุน การมอบหมายงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่และขอบข่ายความรับผิดชอบ ให้คณะกรรมการดำเนินงาน ในด้านการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบัญชี การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ การให้อิสระ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบอำนาจให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถตัดสินใจในการบริหารงบประมาณและดำเนินงานได้เองโดยไม่รอฟังคำสั่งจากผู้บริหารสถานศึกษา สามารถคิดได้เอง ปฏิบัติได้เอง แก้ปัญหาได้เอง โดยมีความรู้ความเข้าใจ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานงบประมาณโดยการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการและมีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจ การตรวจสอบได้ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงข้อมูลด้านการงบประมาณ บัญชี รายรับ-รายจ่าย แก่บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ รวมถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะการจัดโครงสร้าง การให้อิสระ การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขและส่งเสริมให้การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความสมดุลในการบริหารจัดการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ การจัดโครงสร้าง การให้อิสระ การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบได้
2. เพื่อเปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ปรับปรุงการบริหารสถานศึกษาตามโครงการกระจายอำนาจให้มีประสิทธิภาพ โดยการจัดประชุม อบรม สัมมนา ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ
2. ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้ไปสร้างความเข้าใจให้กับคณะครูและผู้เกี่ยวข้องในการรับการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 ด้าน คือ การจัดโครงสร้าง การให้อิสระ การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบได้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยกำหนดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการกระจายอำนาจในการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ใน 4 ด้าน คือ การจัดโครงสร้าง การให้อิสระ การมีส่วนร่วม การตรวจสอบได้

ขอบเขตของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 26 โรงเรียน ครูผู้สอนจำนวน 213 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 140 คน ซึ่งได้มาโดยการเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970: 608) จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม (strata) และสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ลักษณะของสถานศึกษา ประกอบด้วย

1. ขนาดของสถานศึกษา
 - 1.1 ขนาดเล็ก
 - 1.2 ขนาดใหญ่
2. ประเภทของสถานศึกษา
 - 2.1 โรงเรียนประถมศึกษา
 - 2.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
3. กลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา
 - 3.1 กลุ่มวังจันทร์
 - 3.2 กลุ่มแก่งกระจาน
 - 3.3 กลุ่มสองพี่น้อง

ตัวแปรตาม ได้แก่ การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ประกอบด้วย

1. การจัดโครงสร้าง
2. การให้อิสระ
3. การมีส่วนร่วม
4. การตรวจสอบได้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการนิยามศัพท์ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาสรุปเป็นนิยามศัพท์ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การกระจายอำนาจ หมายถึง การมอบอำนาจหรือแบ่งอำนาจหรือการถ่ายโอนอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ การตัดสินใจสั่งการในการดำเนินงานต่างๆ จากส่วนกลางไปยังหน่วยงานระดับล่างหรือหน่วยงานระดับปฏิบัติ

2. การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การตัดสินใจ ในเรื่องการจัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

3. การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบอำนาจหน้าที่ให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีการจัดโครงสร้าง การให้อิสระ การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบได้ ดังมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การจัดโครงสร้าง หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานงบประมาณและคณะกรรมการดำเนินงาน การมอบหมายงาน การกำหนดอำนาจหน้าที่ และขอบข่ายความรับผิดชอบให้คณะกรรมการในการบริหารและดำเนินงาน

3.2 การให้อิสระ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบอำนาจให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถตัดสินใจในการบริหารงานงบประมาณและดำเนินงานได้เองโดยไม่ต้องรอฟังคำสั่งจากผู้บริหารสถานศึกษา สามารถคิดได้เอง ปฏิบัติได้เอง แก้ปัญหาได้เอง โดยมีความรู้ความเข้าใจมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ และมีประสิทธิภาพ

3.3 การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานงบประมาณ โดยการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3.4 การตรวจสอบได้ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงข้อมูลด้านการงบประมาณ บัญชี รายรับ-รายจ่าย แก่บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ รวมถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน

4. ตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ หมายถึง ลักษณะของสถานศึกษาที่บ่งบอกถึงสภาพของสถานศึกษาเพื่อใช้กำหนดในการแบ่งแยกสถานศึกษา ดังนี้

4.1 ขนาดของสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดขนาดของสถานศึกษาตามจำนวนนักเรียนทั้งหมดในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2551 โดยใช้เกณฑ์การแบ่งขนาดสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแบ่งขนาดของสถานศึกษาออกเป็น 2 ขนาด ดังนี้

4.1.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน

4.1.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกิน 300 คน

4.2 ประเภทของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การศึกษาในระดับ

ก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา อยู่ในอำเภอแกลงกระเจา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ซึ่งแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

4.2.1 โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดให้การศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา

4.2.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดให้การศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

4.3 กลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่มีที่ตั้งอยู่ใกล้กัน รวมกลุ่มกันเพื่อประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรร่วมกัน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มเครือข่าย ดังนี้

4.3.1 กลุ่มวังจันทร์ หมายถึง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในตำบลวังจันทร์ และตำบลพสุพรรณ

4.3.2 กลุ่มแกลงกระเจา หมายถึง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในตำบลแกลงกระเจา

4.3.3 กลุ่มสองพี่น้อง หมายถึง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในตำบลสองพี่น้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

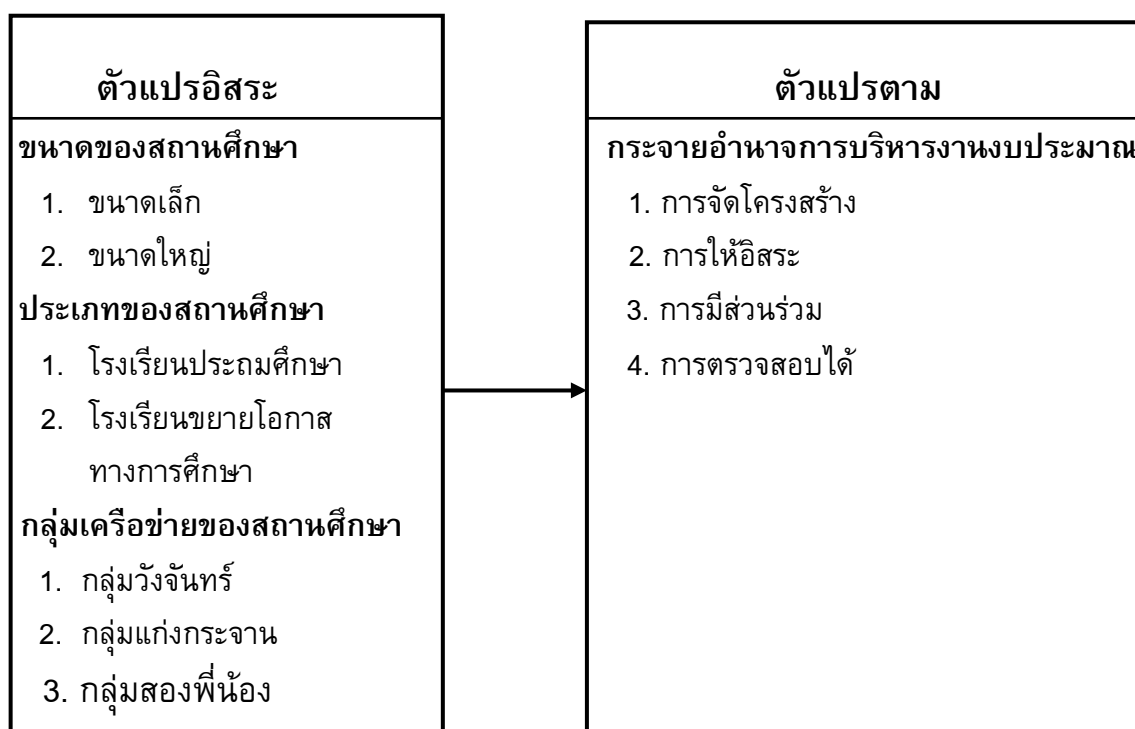
ในการกระจายอำนาจการบริหารงาน ผู้วิจัยใช้แนวคิดการกระจายอำนาจการศึกษาของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ที่กล่าว การปฏิรูปโครงสร้างขององค์กร และการกำหนดหน้าที่ให้สถานศึกษามีความอิสระในการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารของผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา กระบวนการบริหารมีความโปร่งใสและอยู่ในวิสัยที่จะตรวจสอบได้ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์; และคนอื่น. 2541: 28-29,93-94) หลักการที่สำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้เสียในด้าน การจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและสังคมได้อย่างเหมาะสมรวดเร็วและทันการ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2543: 184) การบริหารแบบกระจายอำนาจ จะต้องสามารถตรวจสอบได้จากสังคมหรือจากผู้มีส่วนได้เสีย ในการจัดการศึกษา (Brown. 1990: 96)

ผู้วิจัยได้ประมวลความคิดจากนักวิชาการ ดังกล่าวมา กำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณครั้งนี้ ได้แก่ 1) การจัดโครงสร้าง หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานงบประมาณและคณะกรรมการดำเนินงาน การมอบหมายงาน การกำหนดอำนาจหน้าที่และขอบข่ายความรับผิดชอบให้คณะกรรมการในการบริหารและดำเนินงาน 2) การให้อิสระ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา มอบอำนาจให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถตัดสินใจในการบริหารงบประมาณและดำเนินงาน ได้เอง โดยไม่รอฟังคำสั่งจากผู้บริหารสถานศึกษา สามารถคิดได้เอง ปฏิบัติได้เอง แก้ปัญหาได้เอง

โดยมีความรู้ความเข้าใจ มีความรับผิดชอบหน้าที่และมีประสิทธิภาพ 3) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาส ให้นักวิชาการในสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานงบประมาณ โดยการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) การตรวจสอบได้ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงข้อมูลด้านการงบประมาณ บัญชี รายรับ-รายจ่าย แก่บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้รับทราบ รวมถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน

สำหรับตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยศึกษาขนาดของสถานศึกษา โดยเลือกขนาดของสถานศึกษาตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546: 2) ได้แบ่งขนาดของสถานศึกษา 2 ขนาด ได้แก่ 1) สถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน 2) สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนเกิน 300 คน และศึกษาประเภทของโรงเรียน โดยใช้เกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ซึ่งได้แบ่งประเภทของสถานศึกษา เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) โรงเรียนประถมศึกษา 2) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา นอกจากนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ได้จัดกลุ่มโรงเรียนในอำเภอแก่งกระจานออกเป็น 3 กลุ่มเครือข่าย ได้แก่ 1) กลุ่มวังจันทร์ 2) กลุ่มแก่งกระจาน 3) กลุ่มสองพี่น้อง ทั้งนี้จากขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษาและกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ที่ต่างกัน อาจส่งผลต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา เพราะจะเกี่ยวข้องกับภาระงานที่ปฏิบัติ จำนวนบุคลากรในสถานศึกษา งบประมาณที่ได้รับ จำนวนนักเรียน ระดับช่วงชั้นที่เปิดทำการสอน ตลอดจนสถานที่ตั้งและระยะทางของสถานศึกษา ดังที่ พิชัย ทิพย์รักษ์ (2545: 133-144) ได้กล่าวว่า ความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า การบริหารงานงบประมาณ โรงเรียนขนาดเล็กมีความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ รุ่งเรือง สุขภิรมย์ และคณะ (2533: 47) กล่าวว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาได้เปรียบทางสังคมและเศรษฐกิจมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งในด้านการคัดเลือกนักเรียน เข้าเรียน วัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนและงานงบประมาณ ส่งผลให้การทำงานของครูแตกต่างกัน เสน่ห์ เหล่าเสนา (2544: 98-104) กล่าวว่า โรงเรียนที่อยู่ในเขตกันดาร ห่างไกลและยากจนจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเท่าที่ควร และบางโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนไม่สนใจศึกษานโยบายและแนวปฏิบัติการกระจายอำนาจ ไม่เห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจ เช่นเดียวกับ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2546: 74-82) กล่าวว่า การรับรู้ในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการรับรู้ แตกต่างกันอย่างน้อยขึ้นอยู่กับอายุ ประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา สถานที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า สถานที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ในบริบทของกลุ่มเครือข่ายสถาบันทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน มีหน่วยงานทางราชการ รัฐวิสาหกิจทั้งระดับจังหวัด เขต ภาค มีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ส่งผลต่อการรับรู้ในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตเมือง มากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตนอกเมือง

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษาและกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

- 1.สถานศึกษามีขนาดต่างกัน มีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณแตกต่างกัน
- 2.สถานศึกษามีประเภทต่างกัน มีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณแตกต่างกัน
- 3.สถานศึกษาที่อยู่ในกลุ่มเครือข่ายต่างกัน มีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
 - 1.1 โครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 - 1.2 อำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
2. การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.1 ความหมายของการบริหารงานงบประมาณ
 - 2.2 ขอบข่ายของการบริหารงานงบประมาณ
 - 2.3 หลักการบริหารงานงบประมาณ
3. การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ
 - 3.1 การจัดโครงสร้าง
 - 3.2 การให้อิสระ
 - 3.3 การมีส่วนร่วม
 - 3.4 การตรวจสอบได้
4. ตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ
 - 4.1 ขนาดของสถานศึกษา
 - 4.2 ประเภทของสถานศึกษา
 - 4.3 กลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2

พระราชบัญญัติระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กอปรกับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งส่วนราชการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีโครงสร้าง ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. 2551: ออนไลน์)

1.1 โครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โครงสร้างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วย 6 กลุ่มงาน และ 1 หน่วยงาน คือ

1. กลุ่มอำนวยการ
2. กลุ่มบริหารงานบุคคล
3. กลุ่มนโยบายและแผน
4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
5. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
6. กลุ่มส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
7. หน่วยตรวจสอบภายใน

นอกจากจัดโครงสร้างดังกล่าวข้างต้นแล้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ยังมีบทบาทหน้าที่ดังนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษา ของเขตพื้นที่การศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไป ของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ และกำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ ของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัด การศึกษาของสถานศึกษาของเอกชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่น ที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

9. ดำเนินการและประสานส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ประสาน ส่งเสริมการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษา

12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจกรรม ภายในเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีได้รับมอบให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่มอบหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ถนนเพชรเกษม ตำบลท่าทราย อำเภอท่าทราย จังหวัดเพชรบุรี มีระยะทางห่างจากจังหวัดเพชรบุรี ประมาณ 25 กิโลเมตร ทิศเหนือติดต่อกับอำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอเขาย้อยและอำเภอหนองหญ้าปล้อง ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทิศตะวันออกติดต่อกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ตรงข้ามกับจังหวัดชลบุรี ทิศตะวันตกติดต่อกับพรมแดนประเทศสหภาพเมียนมาร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอชะอำ อำเภอท่าทราย อำเภอบ้านลาดและอำเภอแก่งกระจาน (รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2551 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. 2551: 1)

1.2 อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2

ประวัติความเป็นมาของอำเภอแก่งกระจาน พื้นที่อำเภอแก่งกระจานเดิมเรียกว่าหมู่บ้านตะเคียนห้าบาท พื้นที่เป็นป่าดงดิบมีภูเขาใหญ่น้อยเรียงราย เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าหลากหลายชนิด ชนชาวพื้นเมืองโดยส่วนใหญ่เป็นชาวกะเหรี่ยง จากสภาพพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มสองฝั่งแม่น้ำเพชรบุรี ซึ่งมีเกาะแก่งมากมายทำให้ราษฎรส่วนใหญ่ ดำรงชีพด้วยการหาปลา โดย ชาวกะเหรี่ยงใช้แผ่นเงินขนาดเล็กผูกติดกับเบ็ดเป็นเหยื่อล่อปลา แผ่นเงินขนาดเล็กรูปสี่เหลี่ยมนี้ชาวกะเหรี่ยงเรียกว่า “ กระจาน ” (องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจาน. 2552: ออนไลน์)

ที่ตั้งและอาณาเขต อำเภอแก่งกระจานมีพื้นที่รับผิดชอบประมาณ 2,500.478 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 1,562,799 ไร่ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีพื้นที่มากที่สุดของจังหวัดเพชรบุรี โดยคิดเป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่จังหวัดมีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ อำเภอหนองหญ้าปล้อง
ทิศใต้	ติดต่อกับ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ อำเภอบ้านลาด และอำเภอท่าทราย
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตตะนาวศรีพรมแดนประเทศสหภาพเมียนมาร์

อำเภอแก่งกระจานเป็นพื้นที่ ในเขตการปกครองท้องที่ของอำเภอท่าทราย จนกระทั่ง พ.ศ. 2531 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย จัดตั้งกิ่งอำเภอแก่งกระจาน

เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2531 อำเภอแก่งกระจานประกอบไปด้วยพื้นที่ 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลแก่งกระจาน ตำบลสองพี่น้อง ตำบลวังจันทร์ ตำบลป่าเต็ง ตำบลพุนสุวรรค์และตำบล ห้วยแม่เพรียง (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. 2552: ออนไลน์)

อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 อุดมไปด้วยทรัพยากรป่าไม้และแร่ธาตุ เป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำ ลำธารต่างๆ อากาศเย็นตลอดปี เหมาะแก่การ ทำเหมืองแร่และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น เชื้อนดินแก่งกระจาน, น้ำตกทอทิพย์, เขาพะเนินทุ่ง, เป็นต้นแม่น้ำปราณบุรี อำเภอแก่งกระจานมีโรงเรียนที่ตั้งอยู่ทั้งหมด 26 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนชลประทานแก่งกระจาน 2) โรงเรียนบ้านวังนางนวล 3) โรงเรียนบ้านตะเคียนงาม 4) โรงเรียน บ้านน้ำทรัพย์ 5) โรงเรียนบ้านต้นเกด 6) โรงเรียนบ้านแม่คะเมย 7) โรงเรียนบ้านพุเข็ม 8) โรงเรียนบ้านเขากลิ้ง 9) โรงเรียนบ้านหนองหงส์ 10) โรงเรียนบ้านท่าเรือ 11) โรงเรียน บ้านสองพี่น้อง 12) โรงเรียนบ้านหนองปิ่นแตก 13) โรงเรียนบ้านห้วยปลาตุก 14) โรงเรียน อ.ฮิลค์ 15) โรงเรียนบ้านป่าเต็ง 16) โรงเรียนบ้านด่านโจ 17) โรงเรียนบ้านห้วยไผ่ 18) โรงเรียนบ้านมะขามโพรง 19) โรงเรียนบ้านห้วยกวางจริง 20) โรงเรียนบ้านพุนสุวรรค์ 21) โรงเรียนบ้านหนองมะกอก 22) โรงเรียน บ้านหนองสะแก 23) โรงเรียนบ้านช่อง 24) โรงเรียนบ้านทุ่งเคล็ด 25) โรงเรียนแก่งกระจานวิทยา 26) โรงเรียนป่าเต็งวิทยา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. 2551: 40)

2. การบริหารงานงบประมาณ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การบริหารงานงบประมาณหรือที่เรียกว่า การบริหารงานการเงิน และพัสดุ สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบัน ได้ดำเนินการโดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ มติครม.และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการดำเนินการสำหรับราชการที่เป็น สถานศึกษาในทุกสังกัด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดขอบข่ายของ เนื้อหา และแนวปฏิบัติในขอบข่ายของการบริหารงบประมาณ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ. 2545: 170-177; ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. 2545: 38-51; สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2545: 19-21; กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ค: 39-50; ชีระ รุญเจริญ. 2546: 74-80) การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา มุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหาร จัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (Result Based Management: RBM) และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based Budgeting: PBB) ให้มีการจัดหาผลประโยชน์ จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้ จากบริการมา ใช้บริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

2.1 ความหมายของการบริหารงบประมาณ

ณรงค์ สัจพินโรจน์ (2539: 2) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึงแผนเบ็ดเสร็จ ที่แสดงออกในรูปตัวเงินที่แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมด ในระยะเวลาหนึ่ง แผนนี้จะรวมถึงการ กระจายงบประมาณบริหารกิจกรรม โครงการ และค่าใช้จ่ายตลอดจนทรัพยากร

ที่จำเป็นในการสนับสนุน การดำเนินงาน ให้บรรลุตามแผน ประกอบด้วย การกระทำ 3 ชั้นคือ

1) การจัดเตรียม 2) การอนุมัติ 3) การบริหาร

วิศิษฐ์ กมลฉันท (2540: 13) กล่าวว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง การจัดทำงบประมาณ การจัดทำบัญชี การใช้จ่ายเงิน และการควบคุมตรวจสอบ ทางด้านการเงิน และทรัพย์สิน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534: 9) ได้ให้ความหมาย การบริหารงบประมาณ หมายถึง แผนการใช้จ่ายเงินเพื่อให้การดำเนินการต่างๆ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแล การดำเนินงานได้อีกด้วย

กล่าวโดยสรุป การบริหารงบประมาณ หมายถึง การตัดสินใจในเรื่องการจัดทำและเสนอ ของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามประเมินผล และรายงานผลการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงิน การบริหารบัญชี และการบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

2.2 ขอบข่ายการบริหารงานงบประมาณ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่าย การบริหารงานงบประมาณ ในหน่วยงาน ราชการไว้เป็นหัวข้อดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 39-50)

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ

- การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
- การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
- การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ

2. การจัดสรรงบประมาณ

- การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
- การเบิกจ่ายและอนุมัติงบประมาณ
- การโอนเงินงบประมาณ

3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้จ่ายเงินและผลการ

ดำเนินงาน

- การตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน
- การประเมินผลการใช้จ่ายเงิน และผลการดำเนินงาน

4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

- การจัดการทรัพยากร
- การระดมทรัพยากร
- การจัดหารายได้และผลประโยชน์
- กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
- กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา

5. การบริหารการเงิน

- การเบิกเงินจากคลัง
- การรับเงิน
- การเก็บรักษาเงิน
- การจ่ายเงิน
- การนำส่งเงิน
- การกันเงินไว้เบิกเหลือมปี

6. การบริหารบัญชี

- การจัดทำบัญชีการเงิน
- การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์ บัญชี ทะเบียน และรายงาน

7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

- การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
- การจัดหาพัสดุ
- การกำหนดรูปแบบรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะ และการจัดซื้อจัดจ้าง –

การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจของงานงบประมาณไว้ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 52–75)

1. การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตังงบประมาณ
2. การขออนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
3. การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
4. การโอนและขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
5. การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
6. การตรวจสอบ ติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
7. การตรวจสอบ ติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
8. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
9. การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
10. การบริหารทรัพยากรเพื่อการศึกษา
11. การวางแผนพัสดุ
12. การกำหนดแบบรูปรายการ หรือลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
13. การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
14. การจัดหาพัสดุ
15. การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

16. การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
17. การเบิกเงินจากคลัง
18. การรับเงิน การเก็บรักษาเงินและงบการเงิน
19. การนำเงินส่งคลัง
20. การจัดทำบัญชีการเงิน
21. การจัดทำรายงานทางการเงินและงบประมาณ
22. การจัดทำหรือการจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

จากข้อขยาย ภารกิจ และแนวทางปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา เกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาด้านงบประมาณไปยังสถานศึกษา พบว่า ตั้งแต่พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มีผลใช้บังคับเมื่อ 7 กรกฎาคม 2546 เป็นต้นมานั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการมอบอำนาจ หรือกระจายอำนาจ ตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับครอบคลุมการบริหารงบประมาณให้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 เรื่อง ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2546: 24-146)

1. การดำเนินการจัดทำเอง การซื้อ การจ้าง การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุม การจำหน่าย และการดำเนินการอื่นๆ ที่กำหนดในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เต็มวง ที่ได้รับมอบอำนาจ
2. การรับรองการใช้สิทธิเบิกจ่ายเงินค่าเช่าบ้านของตนเอง ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา
3. การอนุมัติการเบิกจ่ายเงินของสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้เบิกเงินตรงกับสำนักงานคลังจังหวัดให้เป็นไปอย่างคล่องตัว และมีประสิทธิภาพ
4. การลงนามในใบแจ้งการเบิกจ่ายเงินงบประมาณแทนกัน และใบแจ้งการโอนกลับเงินงบประมาณเบิกแทนกันของสถานศึกษา
5. การจัดหาพัสดุตามหลักเกณฑ์การใช้พัสดุที่ผลิตจากต่างประเทศ ดังนี้
 - 5.1 เป็นการจัดหาอะไหล่ซึ่งมีความจำเป็นต้องระบุยี่ห้อและความจำเป็นต้องนำเข้าจากต่างประเทศ
 - 5.2 เป็นการจัดหาครั้งหนึ่งที่มีวงเงินไม่เกิน 2 ล้านบาท หรือราคาพัสดุที่นำเข้าจากต่างประเทศมีราคาต่อหน่วยไม่เกิน 2 ล้านบาท
6. การรับรองการใช้สิทธิ ออกหนังสือรับรองการมีสิทธิ การอนุมัติการจ่ายเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับ การรักษาพยาบาลของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา และของตนเอง
7. การอนุมัติการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับ การช่วยเหลือบุตรของข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

8. การเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับ การช่วยศึกษาบุตรในการแจ้งใช้สิทธิ การตอบรับการใช้สิทธิ การอนุมัติการเบิกจ่ายเงินและการออกหนังสือรับรองการใช้สิทธิ ของตนเองข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา

9. การอนุมัติการเบิกค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ภายในประเทศของสถานศึกษา

10. การอนุมัติจ่าย เงินค่ารับรองประเภทค่าอาหารว่าง และเครื่องดื่มในการประชุมราชการของสถานศึกษา

11. การอนุมัติ ค่าใช้จ่ายในการเป็นสมาชิกอินเทอร์เน็ต (Internet) ของสถานศึกษา

12. การอนุมัติจ่ายเงินรางวัล กรรมการดำเนินการสอบแข่งขัน การสอบคัดเลือก หรือการคัดเลือกข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ของสถานศึกษา

13. การอนุมัติเบิกจ่าย ค่าดอกไม้เพื่อมอบให้บุคลากรต่างๆ ค่าพวงมาลัย และพานประดับพุ่มดอกไม้ของสถานศึกษา

14. การอนุมัติจ่ายในการจัดงานต่างๆของสถานศึกษา

15. การอนุมัติเบิกจ่ายในการจัดรายการ ผลิตรายการ และถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ของสถานศึกษา

16. การอนุมัติเบิกจ่ายในการจ้างเหมาเอกชน ดำเนินงานของสถานศึกษา

17. การอนุมัติจ่ายเกี่ยวกับค่าบริการและใช้สถานที่ของสถานศึกษา

18. การอนุมัติเบิกจ่ายค่าตกแต่งและระดับไฟฟ้า บริเวณอาคารที่ทำการของสถานศึกษา

19. อนุมัติเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายเครื่องแบบและเครื่องนอนของสถานศึกษา

20. อนุมัติจ่ายค่าใช้บริการวิทยุโทรศัพท์เคลื่อนที่ของสถานศึกษา

21. การพิจารณาอนุมัติเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายต่างๆและกำหนดผู้ผูกพันในหมวดค่าตอบแทนใช้สอยวัสดุ หรือหมวดอื่นที่เบิกจ่ายในลักษณะเดียวกันของสถานศึกษา

22. การอนุมัติเบิกจ่ายค่าจ้างทำเครื่องหมายตอบแทน ผู้ช่วยเหลือราชการของสถานศึกษา

23. การอนุมัติเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายเครื่องถ่ายเอกสารของสถานศึกษา

24. การอนุมัติให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาปฏิบัติราชการนอกเวลาราชการปกติ

25. การอนุมัติเบิกจ่ายเงินค่าโทรศัพท์ โทรสาร ค่าส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาที่เดินทางไปราชการต่างประเทศ

26. การใช้สำเนาเอกสารจ่ายเงินกรณีไปเสิร์ฟรับเงินสูญหาย ในการเบิกจ่ายเงินของสถานศึกษา

27. การอนุญาตให้เก็บเงินไว้ใช้จ่าย เพื่อบูรณะทรัพย์สินในสถานศึกษา

28. การขอเจ้าหน้าที่ตำรวจรักษาการณ์ และเจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมเงินของสถานศึกษา
29. การอนุมัติค่าใช้จ่ายการดำเนินคดีตามคำพิพากษาศาลของสถานศึกษา
30. การพิจารณาแก้ไขปัญหาการชดเชย ค่างานก่อสร้างตามสัญญาแบบปรับราคาของสถานศึกษา
31. การอนุมัติจ่ายเงินยืมในสถานศึกษา
32. อนุมัติเบิกค่าใช้จ่ายค่าเช่าใช้บริการวิทยุ โทรศัพท์ระบบต่างๆของการสื่อสารแห่งประเทศไทย และองค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยของสถานศึกษา
33. การยกเลิกใบเสร็จรับเงินสูญหายของสถานศึกษาซึ่งเป็นส่วนราชการผู้เบิกเงินกับสำนักงานคลังจังหวัด ณ อำเภอบาง
34. การเก็บรักษาเงินบำรุงการศึกษาเป็นเงินสดสำรองจ่าย ณ สถานศึกษาและวงเงินฝากธนาคารของสถานศึกษา ตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ที่ กค 0414 / 209 ลงวันที่ 7 มกราคม 2547
35. การอนุมัติเบิกจ่ายเงิน การก่อหนี้ผูกพันเกี่ยวกับรายได้ของสถานศึกษา ตามคำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ 3734/2547 เรื่อง มอบอำนาจ เกี่ยวกับเงินรายได้ของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายหรือภารกิจการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การจัดทำและเสนอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบติดตามและประเมินผล การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงินการบัญชี และการบริหารพัสดุและทรัพย์สินรวมทั้งการรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน

2.3 หลักการบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณรัฐบาลได้เลือกใช้ระบบงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance Based budgeting: PBB) โดย วันที่ 14 กันยายน 2542 ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่างสำนักงานงบประมาณและกระทรวงศึกษาธิการ โดยกรมสามัญศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดข้อตกลงในการดำเนินงาน ตามโครงการนำร่องโครงการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ ด้านการศึกษาเป็นระบบงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงาน ซึ่งมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการงบประมาณ ให้หน่วยงานมีอิสระคล่องตัว ในการใช้งบประมาณให้คุ้มค่า เป็นระบบงบประมาณที่แสดงถึง ความเชื่อมโยงระหว่างทรัพยากร ที่ได้ใช้ไปกับผลผลิตหรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น หลักการของระบบงบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงาน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเขตพื้นที่และหน่วยงานปฏิบัติ (โรงเรียน) คือ จะมีการกำหนดภารกิจ ผลผลิต และผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ถือเป็นเงื่อนไขสัญญาในการได้รับและใช้จ่ายงบประมาณที่กรมสามัญศึกษาจะจัดสรรให้เป็นเงินก้อน (Block Grant) แก่เขตพื้นที่ เพื่อจัดสรรให้แก่โรงเรียน ซึ่งผู้บริหารโรงเรียน มีอำนาจในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามความเหมาะสม

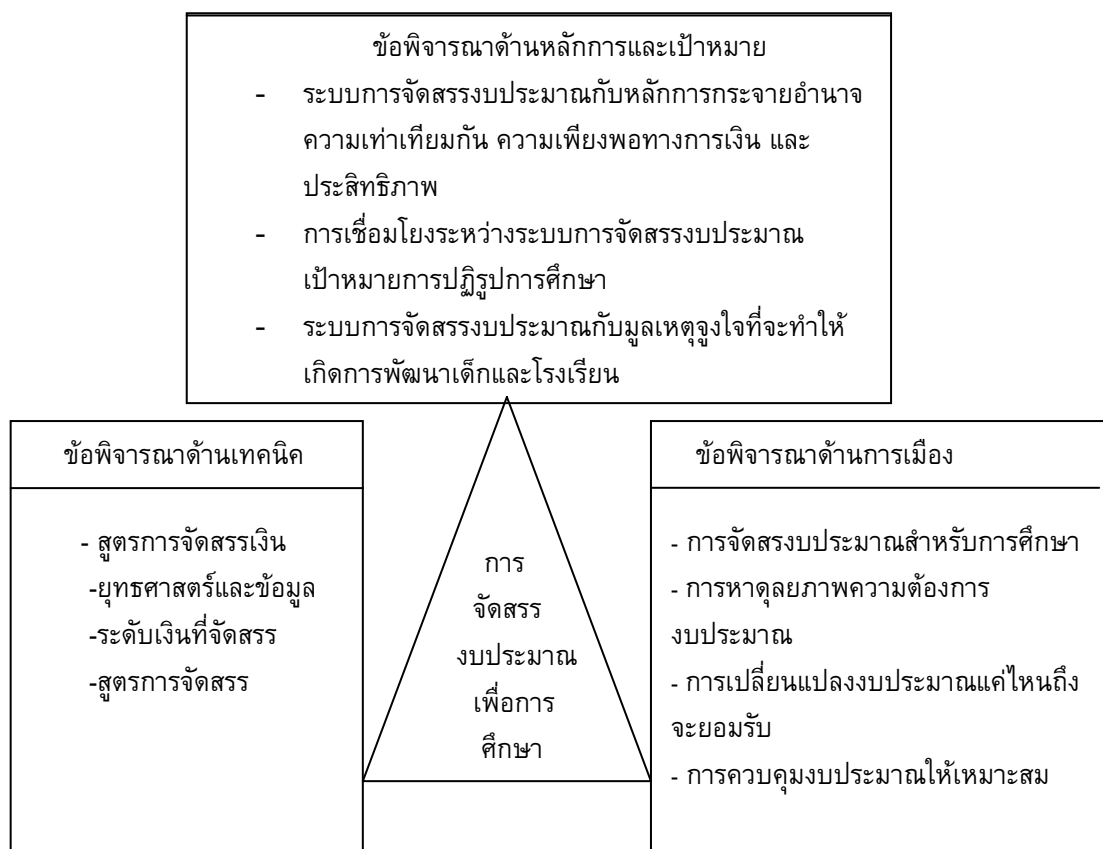
และความจำเป็นของแต่ละโรงเรียน เพื่อให้สอดคล้องกับภารกิจและเกิดผลผลิตที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า และเมื่อดำเนินการจนประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้แล้ว ยังมีเงินเหลือก็ไม่ต้องส่งคืนคลัง สามารถเก็บไว้ใช้ในต่อไปได้ ทั้งนี้จะมีการปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ให้มีขั้นตอนรัดกุมและโปร่งใส ปรับระบบการบัญชีและการเงินให้เชื่อมโยง กับการคำนวณความคุ้มค่าเทียบกับผลผลิต เน้นการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน เพื่อแสดงความโปร่งใสและมีประสิทธิภาพประสิทธิผลในการใช้จ่ายงบประมาณ กำหนดให้มีการบริหารสินทรัพย์ที่มีอยู่ให้คุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด (ศูนย์ประสานงานปรับปรุงระบบงบประมาณ กรมสามัญศึกษา. 2544: 6,8)

หลักการและแนวคิด ในการบริหารงานงบประมาณมีดังนี้ 1) ยึดหลักความเท่าเทียมกัน และความเสมอภาค 2) มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการ 3) ยึดหลักการกระจายอำนาจในการบริหาร 4) มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบ การจัดการงบประมาณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 52) หลักการแนวคิดการบริหารสถานศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School – Based Management: SBM) ได้แก่ 1) การบริหารที่มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจในการบริหารงานงบประมาณ 2) หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย (PARTICIPATION) ในรูปคณะกรรมการ 3) หลักการบริหารจัดการต้องตอบสนอง และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2544). การประชุมสัมมนาทางวิชาการ หน้า 29

การปฏิรูประบบการบริหารภาครัฐ พ.ศ. 2540–2544 โดยปรับเปลี่ยนบทบาทภารกิจ และวิธีการบริหารภาครัฐ ระบบงบประมาณ การเงิน และพัสดุ กฎหมายและวัฒนธรรมการทำงาน และค่านิยม โดยยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ประกอบด้วย หลักนิติธรรมโดยการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับ หลักความโปร่งใสด้วยการเปิดเผยข้อมูลขั้นตอน แนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อช่วยให้ประชาชนเข้าใจรับทราบ หลักการมีส่วนร่วมคือการให้โอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการรับทราบ การตัดสินใจและการร่วมดำเนินงาน หลักความรับผิดชอบ คือการตระหนักในสิทธิและหน้าที่สำนึก ในความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่าหมายถึง การบริหารจัดการที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม ในส่วนของการปรับเปลี่ยนงบประมาณได้มีมาตรการให้สำนักงานงบประมาณ ศึกษาการใช้จ่ายทรัพยากร การลงทุนภาครัฐและการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ โดยจ้างที่ปรึกษาเพื่อศึกษา การใช้จ่ายทรัพยากรภาครัฐที่ผ่านมา และการปรับปรุงระบบงบประมาณ โดยมุ่งเน้นให้การจัดสรรทรัพยากรภาครัฐเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ศูนย์ปฏิบัติการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544: 5)

ในการออกแบบระบบการจัดสรรและการบริหารงบประมาณ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยยึดหลักความเป็นเอกภาพ การกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นหลักของการบริหารที่เน้นกระบวนการ เพื่อให้เกิดผลผลิตที่ก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่สนองวัตถุประสงค์เชิงนโยบายแล้ว ระบบการจัดสรรและการบริหารงบประมาณ ที่มุ่งเน้นผลงานก็จะต้องเป็นระบบที่ประสานข้อพิจารณา 3ด้านใหญ่ๆ ได้คือ ข้อพิจารณาด้านปรัชญา หลักการและเป้าหมาย

ข้อพิจารณาด้านเทคนิคและข้อพิจารณาด้านการเมือง ดังภาพประกอบ 2 (ชัยอนันต์ สมุทวณิช. 2543: 146)

ภาพประกอบ 2 การจัดสรรและการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อการศึกษา

ที่มา: ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2543) ระบบการบริหารจัดการเพื่อการจัดสรรทรัพยากร สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. หน้า 147.

กล่าวโดยสรุป หลักการบริหารงานงบประมาณ ต้องคำนึงถึงข้อมูล ยึดหลักการกระจายอำนาจ ความเท่าเทียมเสมอภาคและมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุด ตามเป้าหมายที่วางไว้ เน้นการควบคุมรายละเอียดให้น้อยลง โดยใช้การควบคุมผลผลิตและผลลัพธ์แทนการติดตามและประเมินผล

3. การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ

ในการศึกษาการกระจายอำนาจ การบริหารการศึกษาที่กล่าวมา ใช้แนวคิดของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ที่กล่าวว่า การปฏิรูปโครงสร้าง

ขององค์กรและการกำหนดอำนาจหน้าที่ ให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหาร ของผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา กระบวนการบริหาร มีความโปร่งใสและอยู่ในวิสัยที่จะตรวจสอบได้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคนอื่นๆ. 2541: 28-29,93-94) หลักการที่สำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ได้แก่การบริหารแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่มีส่วนได้เสีย ในการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการ ของชุมชนและสังคมได้อย่างเหมาะสมรวดเร็ว ทันท่วงที (อุทัย บุญประเสริฐ. 2543: 184) การบริหารแบบกระจายอำนาจ จะต้องสามารถตรวจสอบได้ จากสังคมหรือจากผู้มีส่วนได้เสีย ในการจัดการศึกษา (Brown. 1990: 96) ผู้วิจัยได้ประมวลความคิดจากนักวิชาการดังกล่าวมา กำหนดเป็นตัวแปรในการศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ซึ่งได้แก่ การจัดโครงสร้าง การให้อิสระ การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบได้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 การจัดโครงสร้าง

3.1.1 ความหมายของการจัดโครงสร้าง

โครงสร้าง หมายถึง ในองค์กรมีการแบ่งภาระหน้าที่ภายใน มีการกำหนดตำแหน่งตามลำดับชั้น เช่น ประธาน รองประธาน กรรมการ เลขานุการ เป็นต้น (เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2547: 141) การกำหนดโครงสร้าง หมายถึงการแบ่งส่วนงานที่ดี มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสม มีความชัดเจนแน่นอน ไม่มีงานที่ทับซ้อนกัน มีการจัดระบบงานบริหารบุคคลที่มีประสิทธิภาพ โดยมีระบบการจัดสรรที่ดี มีค่าตอบแทนที่เหมาะสม เพื่อจูงใจให้คนดีคนเก่งเข้ามาทำงาน เป็นที่หวังว่าองค์กรนั้นจะสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ (ธีระ รุญเจริญ. 2546: 66) การจัดโครงสร้างขององค์กรว่าองค์กรมีส่วนประกอบต่างๆ อย่างไร เช่นแบ่งออกเป็นแผนกเป็นฝ่าย ฯลฯ เพื่อให้บุคคลในองค์กรได้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสิ้นเปลืองน้อยที่สุด แต่ได้ผลมากที่สุด (ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. 2540: 97) การจัดองค์การคือหน้าที่หรืองานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระเบียบเพื่อให้สิ่งของและบุคคลผู้เข้ามาอยู่ในองค์กรสามารถทำงานเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อประโยชน์ต่องาน ที่จะมีการประสานกันทำเป็นทีมให้บรรลุวัตถุประสงค์ (อินสอน บัวเขียว. 2537: 63-72) การที่ผู้บริหารจัดวางโครงสร้างขององค์กรเพื่อให้เกิดระบบการทำงานที่ประสานสัมพันธ์กันมีผู้รับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่ของงานแต่ละกลุ่ม และทุกกลุ่มงานกลุ่มบุคคลจะต้องร่วมมือกัน ไปสู่เป้าหมายเดียวกัน เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ชนะ พงศ์สุวรรณ. 2548: 35)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การจัดโครงสร้าง หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารงานและคณะกรรมการดำเนินงาน มีการมอบหมายงาน การกำหนดอำนาจหน้าที่และขอบข่ายความรับผิดชอบ ให้คณะกรรมการในการบริหารและดำเนินงาน

3.1.2 หลักการจัดโครงสร้าง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้วางระบบโครงสร้าง ให้มีการลดขั้นตอน และการกระจายอำนาจไปยังหน่วยปฏิบัติ โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่ดูแลกำกับ ส่งเสริม สนับสนุน โดยมีสถานศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติอย่างแท้จริง หมายความว่าสถานศึกษา คือหน่วยที่สำคัญที่สุดของการจัดการศึกษา จึงต้องให้การสนับสนุน และกระจายอำนาจไปเพื่อให้สามารถบริหารงานได้ (กนกอร ยศไพบูรณ์. 2547) ในการศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาที่กล่าวมาใช้แนวคิดของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาของ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ ที่กล่าวว่า การปฏิรูปโครงสร้างขององค์กรและการกำหนดอำนาจหน้าที่ ให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมในการบริหารของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา กระบวนการบริหาร มีความโปร่งใสและอยู่ในวิสัยที่จะตรวจสอบได้ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์; และคนอื่นๆ. 2541: 28) การจัดองค์กรของสถานศึกษา เป็นการจัดโครงสร้างภารกิจของงาน ให้ประสานกันเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารงานบุคคลการจัดบุคคลให้เข้าทำงานได้เหมาะสมกับภารกิจ มีการพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง (สรรรถ วรรณทร์. 2545: 20) นักวิชาการด้านพฤติกรรมศาสตร์ได้พบว่า องค์กรที่ประสบความสำเร็จจะพัฒนาโครงสร้างขององค์กร ให้สอดคล้องกับรูปแบบของเป้าหมาย ซึ่งกำหนดโดยฝ่ายบริหารการตัดสินใจจะต้องคำนึงถึงสิ่งที่ต้องการบรรลุความสำเร็จ และสอดคล้องกับวิธีการจัดการที่ที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี. 2548: 171) การปฏิรูปโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการการศึกษา การบริหารและการจัดการสถานศึกษา ตามแนวทางที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา เมื่อผู้บริหารได้มีการกระจายอำนาจ โดยจัดโครงสร้างการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา จะต้องมีการมอบหมายงาน เป็นการกำหนดความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา และเป็นการสร้างภาระหน้าที่ด้านการปฏิบัติงาน ดังนั้นการมอบหมายงานจึงเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) การกำหนดหน้าที่หรือความรับผิดชอบ (Responsibility) แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา 2) การให้อำนาจหน้าที่ (Authority) ในการใช้ทรัพยากร การดำเนินการตามความจำเป็น และ 3) สร้างสิ่งที่ต้องทำหรือภาระผูกพัน (Accountability) ให้แก่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาที่จะต้องปฏิบัติตามผู้บังคับบัญชามอบหมายให้สำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. 2547: 305-306) การจัดโครงสร้างและองค์กรการบริหารการศึกษา ควรคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพให้มาก ในปัจจุบันการจัดระบบบริหารและองค์กรการบริหารโดยเฉพาะในระบบราชการมีลำดับชั้นมากเกินไป จนทำให้ระบบงานมีขั้นตอนมาก การทำงานจึงล่าช้า ดังนั้นจึงต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบการบริหารการศึกษา จะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ควบคู่ไปด้วย โดยผู้บริหารทุกระดับจะต้องลดบทบาทในเชิงเผด็จการหันมาเน้นบทบาทในเชิงประชาธิปไตย ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานพัฒนาทางความคิด มีความสามารถในการพัฒนางาน การตัดสินใจ และทำงานเป็นกลุ่มได้ผลดีนั้นคือผู้บริหารควรใช้วิธีการบริหาร

แบบมีส่วนร่วม (Participatory Management) (ดิษยภัทร ไชยพิเดช. 2548: 26)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการจัดโครงสร้าง หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการ ให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการลดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน จัดบุคลากรเข้าทำงานให้เหมาะสมกับภารกิจ มีการกำหนดภาระหน้าที่ พร้อมทั้งสร้างภาระผูกพันให้แก่ผู้ปฏิบัติงานได้บังคับบัญชาได้รับผิดชอบ

3.2 การให้อิสระ

3.2.1 ความหมายของการให้อิสระ

สำหรับความเป็นอิสระในการดำเนินงานของสถานศึกษานั้น หมายถึง การที่สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นการจัดการด้านงบประมาณ ด้านบุคคล ด้านการบริหารทรัพยากร อีกทั้งการหาแหล่งสนับสนุนเงินทุนทางการศึกษา (Ravitch; & Viteritti. 1996: 3-16) การให้อิสระหมายถึงการทำให้ผู้บริหารและครูมีอำนาจในการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้นและมีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของตนมากขึ้น (Yoshida. 1994: 29-40) ส่วนรพีพรรณ เอกสุภาพันท์ (2543: 2) ให้คำจำกัดความของความอิสระ หมายถึง ความอิสระในการตัดสินใจภายใต้ขอบเขตหน้าที่ของสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป เป็นการลดการควบคุมจากหน่วยงานต้นสังกัด และสนองความต้องการของผู้บริหารและชุมชนโดยรวม ทั้งนี้ทุกคนในสถานศึกษาต้องมีส่วนร่วมการตัดสินใจในกิจการของสถานศึกษา ในรูปแบบต่างๆ การให้อิสระ (Autonomy) หมายถึง การเป็นอิสระของหน่วยงานย่อย ในองค์กร ปราศจากการควบคุมโดยส่วนอื่นๆ ขององค์กร หรือแม้แต่องค์กรทั้งหมด (Hanson. 1996: 83) การมีอิสระเป็นการที่งานถูกจัดให้มีเสรีภาพมีความเป็นตัวของตัวเองโดยจะกระจายไปในงานของแต่ละคน โดยให้แต่ละคนสามารถตัดสินใจในวิธีการทำงานได้เอง (Lunenburg; & Ornstein. 1996: 212) การให้อิสระหมายถึงการโอนความรับผิดชอบในหน้าที่ให้กับหน่วยงานในระดับภูมิภาคหรือระดับท้องถิ่นหรือหน่วยงานเฉพาะกิจ ให้รับผิดชอบดำเนินการตามโครงการซึ่งมีอิสระจากส่วนกลางในการกำหนดขั้นตอนในการบริหารจัดการต่างได้ด้วยตนเอง (สุรัชย์ ทองทวี. 2550: 32) การให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างอิสระ หมายถึง ให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล มีความคล่องตัว สามารถบริหารจัดการศึกษา ได้สะดวกรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 4) การให้อิสระ หมายถึง การกระจายอำนาจความรับผิดชอบ (Decentralized Authority) ไปยังโรงเรียน โดยโรงเรียนมีอำนาจอิสระในการบริหารเป็นของตนเอง (โรงเรียนบ้านกกมวง: ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การให้อิสระ หมายถึงการที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบอำนาจแก่บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถตัดสินใจในการบริหารงบประมาณและดำเนินงานได้เองโดยไม่ต้องรอฟังคำสั่งจากผู้บริหารสถานศึกษา สามารถคิดได้เอง ปฏิบัติได้เอง แก้ปัญหาได้เองอย่างมีอิสระคล่องตัวโดยมีความรู้ ความเข้าใจ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีประสิทธิภาพ

3.2.2 หลักการของการให้อิสระ

หลักการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คำนึงถึงหลักการ ดังนี้คือการให้อิสระและความคล่องตัว ต้องอยู่ภายใต้กรอบนโยบายที่กำหนดด้วยตนเอง การบริหารงานงบประมาณ ที่เป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ที่ต้องบริหารจัดการแบบเบ็ดเสร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 21–22) ซึ่งหลักการบริหารที่ดีควรบริหารด้วยตนเอง โดยต้องคำนึงถึงข้อต่อไปนี้ 1) มาตรฐานการศึกษาชาติ ยึด พ.ร.บ.การศึกษาชาติเป็นหลัก และบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล 2) มีความรับผิดชอบ ตรวจสอบได้ 3) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรมียศประกอบที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง 4) มีการสรรหา การพัฒนา การเลื่อนขั้นเงินเดือน การลงโทษครูได้เอง 5) มีระบบการเก็บข้อมูล 6) การใช้งบประมาณต้องสอดคล้องกับเป้าประสงค์ 7) จัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน 8) มีการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (ธีระ รุญเจริญ; ปราชญา กล้าผจญ; สัมมา ธรนิธย์. 2545: 213–214) การทำให้โรงเรียนมีอิสระ (School-Site Autonomy) การตัดสินใจโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Based decision Making) การบริหารที่ระดับโรงเรียน (School-Site Management) โรงเรียนอิสระที่มีความรับผิดชอบ (Responsible Autonomy) โรงเรียนที่มีอำนาจอิสระของตนเอง (Autonomous School) (โรงเรียนบ้านกกมุง. 2552: ออนไลน์) หลักการให้อิสระในการบริหารจัดการ หมายถึงการมอบอำนาจการตัดสินใจให้กับคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารและการจัดการการศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด (สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. 2552: ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการของการให้อิสระ เป็นการที่ผู้บริหารสถานศึกษา มอบอำนาจการตัดสินใจ ให้กับคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องได้แสดงออกเกี่ยวกับการบริหารและการดำเนินงานได้ด้วยตนเอง โดยไม่ขัดกับนโยบาย กฎระเบียบ และต้องคำนึงถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการ มุ่งเน้นให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และท้ายที่สุดเพื่อมุ่งหวังประสิทธิผลให้เกิดแก่สถานศึกษา ชุมชน และนักเรียน ตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ร่วมกัน

3.3 การมีส่วนร่วม

3.3.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

มีหน่วยงานและนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management) ไว้ กล่าวคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 1) ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม ว่าเป็นการให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นการลดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติ จึงเป็นนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารและการจัดการ ส่วน จันทราณี สงวนนาม (2545: 69) ได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ คริส อากิริส ซึ่งกล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือในการพัฒนาองค์กรที่จะปฏิบัติด้วยความเต็มใจ

สมยศ นาวิการ (2545: 1) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการของการให้ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของพวกเขา ในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญ การบริหารแบบมีส่วนร่วมอยู่บนพื้นฐานของแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่ให้เข้ากับผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง ในกระบวนการตัดสินใจซึ่งเป็นความสำคัญขององค์การ ส่วน จารุงศ์ พลเดช (2546: 14) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการบริหารโดยการให้คนในองค์การหรือทีมงานมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญในการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดกับการบริหารงาน นอกจากนั้น สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2547: 157) ได้กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า เป็นการดำเนินการของฝ่ายบริหารที่จะจงใจให้โอกาสแก่ผู้ปฏิบัติงานในองค์การ ได้มีส่วนร่วมเสนอแนะ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมพัฒนางานด้วยความเต็มใจ อุทิศแรงกาย แรงใจ มุ่งมั่นทำงานเสมือนว่าตนเองเป็นเจ้าขององค์การนั้น เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547: 16) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรมจะได้รับประโยชน์ในด้านการนำความรู้ ความสามารถ (Talents) และทักษะ (Skills) ของคนในองค์การหรือท้องถิ่นแล้วแต่กรณี มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึงการที่ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานงบประมาณ โดยการแสดงความคิดเห็น การเข้าร่วมประชุม เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ

3.3.2 หลักการของการมีส่วนร่วม

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนโดยตรง ผู้เรียนจะมีคุณภาพขึ้นอยู่กับชุมชนและโรงเรียนที่ประกอบด้วย ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง นักเรียน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ควรได้ร่วมมือกันวางแผนเพื่อ ปรับปรุงโรงเรียน สร้างสรรค์ความเป็นเลิศให้เยาวชน พร้อมทั้งรับผิดชอบคุณภาพการศึกษา (กมล สุตประเสริฐ. 2541: 22) หลักการที่สำคัญสำหรับการบริหารแบบกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา ได้แก่การมีส่วนร่วมในการบริหารของทุกฝ่าย ที่มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์;และคนอื่นๆ. 2541: 93) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมเป็นการให้บุคคลอื่นมีส่วนร่วม ในการบริหาร การมีส่วนร่วมในการบริหารนั้นเป็นการมีส่วนร่วมใน 2 ลักษณะคือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์; 2537: 183) การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมจะเป็นกระบวนการกำหนดจุดหมายของโรงเรียน กำหนดนโยบายการวางแผนงบประมาณ การนำไปปฏิบัติและประเมินผล ในเชิงบูรณาการ ที่แตกต่างจากกระบวนการที่ใช้อยู่เดิม โดยจะมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจาก

คณะครู นักเรียน และชุมชนที่เหมาะสม มีการกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจน เน้นหน้าที่หลักของโรงเรียน คือการเรียนการสอน และการบริหารแผนงานที่สอดคล้องกับรูปแบบ ปกติของงาน โดยวงจรการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม มี 6 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) การกำหนด จุดมุ่งหมายและความต้องการของโรงเรียน 2) การกำหนดเป้าหมาย นโยบาย 3) การกำหนด แผนงาน 4) การจัดทำแผนและอนุมัติงบประมาณ 5) การนำแผนไปปฏิบัติ และ 6) การประเมินผล (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2542: 53) ลักษณะของโรงเรียนที่เกิดจากวงจรการบริหารแบบมีส่วนร่วม จากหลักการทั่วไปนั้น คณะครูจะมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียนในระดับสูง คณะครู และชุมชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนในระดับสูง คณะครูจะมีความเป็นหนึ่งเดียวและมี น้ำใจในความเป็นทีมในระดับสูง คณะครู นักเรียนและชุมชน มีโอกาสมีส่วนร่วมที่เหมาะสม ในกระบวนการจัดสรรงบประมาณ (วิโรจน์ สารรัตนะ. 2542: 59) ในการบริหารแบบมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรใช้เทคนิคสำคัญ 6 ประการ คือ 1) ใช้กลุ่มงานเฉพาะกิจ และคณะทำงาน 2) มีคณะกรรมการให้คำแนะนำ 3) การติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง 4) มีการระดมความคิด 5) มีการฝึกอบรมต่างๆ ที่จำเป็น และ 6) ยึดวัตถุประสงค์งานเป็นหลัก (สำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา. 2547: 187) ในการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น เป็นไปตามหลักการ การเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งมีหลักการที่สำคัญ คือ 1) การส่งเสริมให้องค์กรท้องถิ่นจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัด การศึกษาของสถานศึกษา 2) การจัดองค์กรการบริหารโรงเรียนให้มีคณะกรรมการจากท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น 3) การจัดระบบการจัดสรรงบประมาณและการกำกับควบคุม การดำเนินงานของสถานศึกษา ที่ต้องแสดงผลของการปฏิบัติงานต่อองค์กรท้องถิ่น และ 4) เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นเจ้าของ เป็นผู้รับผิดชอบสถานศึกษาในท้องถิ่นของตนเอง (สรศักดิ์ วรอินทร์. 2545: 25-26)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกองค์กรอย่างทั่วถึง เข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารและการจัดการศึกษา และรับผิดชอบร่วมกัน โดยยึดหลักระเบียบและนโยบายของการจัด การศึกษาเป็นที่ตั้ง เพื่อมุ่งหวังประสิทธิผลสูงสุด

3.4 การตรวจสอบได้

3.4.1 ความหมายของการตรวจสอบได้

การตรวจสอบได้ (Accountability) หมายถึง การที่สามารถตอบคำถามของการกระทำ ของคนหนึ่งต่อคนอื่นได้ (Brown. 1990: 43,104) หรือการที่ข้าราชการหรือหน่วยงาน สามารถตอบ คำถาม ให้คำอธิบายถึงพฤติกรรมกระทำของตนหรือหน่วยงานได้ และยังรวมถึงความ รับผิดชอบในผลงาน การปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมถึงการตอบสนองต่อ ความคาดหวังของสาธารณะ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. 2545: 2-5) ถือเป็น กลไกที่สำคัญในการควบคุมการใช้งบประมาณในทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะถูกรตรวจสอบได้โดยระบบ

การตรวจสอบภายในของหน่วยงานตนเอง การตรวจสอบภายในที่ส่วนราชการดำเนินการตรวจสอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ 1) การตรวจสอบทางการเงิน (financial Auditing) 2) การตรวจสอบการดำเนินงาน (performance Auditing) การตรวจสอบทั้ง 2 ประเภทนี้ เป็นการสอบทานและประเมินการดำเนินงานที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความสำเร็จของผลการดำเนินงาน หรือประสิทธิผล (effectiveness) ความสามารถในการผลิตหรือประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร (Efficiency) และต้นทุนของการดำเนินการหรือความประหยัดในการใช้ทรัพยากร (Economy) (ศูนย์ประสานงานปรับระบบงบประมาณ กรมสามัญศึกษา. 2544: 29–30) การตรวจสอบได้หมายถึง การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และผลการใช้จ่ายเงินของส่วนราชการในแต่ละแผนงานหรือโครงการเพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติงานแผนการใช้จ่ายเงิน แผนการจัดสรรงบประมาณ และข้อตกลงในการใช้ทรัพยากร (ศูนย์ปฏิบัติการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2544: 68) การตรวจสอบ หมายถึงการตรวจสอบความถูกต้องของการจัดทำข้อมูลผลการปฏิบัติงาน ซึ่งมีได้ทั้งการตรวจสอบจากภายนอกหรือการตรวจสอบจากภายในองค์กร ในปัจจุบันจุดเน้นในการตรวจสอบอยู่ที่ผลการปฏิบัติงานแทนการตรวจสอบปัจจัยนำเข้าหรือกระบวนการทำงาน การตรวจสอบบัญชีหรือตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ เริ่มลดความสำคัญลง แต่จะมาดูที่ความสำเร็จของโครงการ และผลสัมฤทธิ์ของงานมากกว่า (ความหมายของการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. 2552: ออนไลน์)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การตรวจสอบได้ หมายถึงการที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงข้อมูลด้านการงบประมาณ บัญชี รายรับ-รายจ่าย แก่บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ รวมถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน

3.4.2 หลักการของการตรวจสอบได้

ตามเอกสารรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ได้กล่าวถึงระบบการตรวจสอบและติดตามผลการใช้จ่ายเงินในส่วนที่เป็นการตรวจสอบภายในไว้ว่า การตรวจสอบภายในสถานศึกษาต้องจัดให้มีการตรวจสอบภายในซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการสถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน ซึ่งคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา ทำหน้าที่วิเคราะห์ กลั่นกรองรายงานการเงิน ติดตาม ตรวจสอบผลการดำเนินงาน ให้คำปรึกษาหรือเสนอแนะ รวมทั้งเสนอความเห็นเกี่ยวกับการรายงานการเงิน และรายงานผลการดำเนินงานของสถานศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา ในกรณีที่สถานศึกษาไม่สามารถจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในดังกล่าว ได้ให้หน่วยตรวจสอบภายในของเขตพื้นที่การศึกษาทำหน้าที่แทน (ศูนย์ประสานงานปรับระบบงบประมาณ กรมสามัญศึกษา. 2544: 31) กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดยุทธศาสตร์การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล และให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง การดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องมีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผล เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม กำกับ ดูแล ให้การกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการการศึกษา บรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน และการรายงานหน่วยงาน และสาธารณชน โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วม รับผิดชอบในการจัดการศึกษาในลักษณะการกระจายอำนาจ หรือรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 133)

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า หลักการการตรวจสอบได้ หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะกรรมการทุกฝ่าย แสดงข้อมูลด้านการงบประมาณ บัญชี รายรับ-รายจ่าย แก่ชุมชน อย่างโปร่งใสและแสดงถึงความคุ้มค่าต่อประสิทธิผลที่เกิดขึ้น ท้ายสุดต้องสร้างความพึงพอใจให้แก่ชุมชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมากที่สุด

4. ตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ

ตัวแปรอิสระที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจ ผู้วิจัยได้ศึกษาลักษณะของสถานศึกษา ซึ่งแบ่งแยกตามลักษณะของสถานศึกษา ออกเป็น ขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษาการศึกษา จากลักษณะของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน อาจส่งผลต่อการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคนอื่นๆ (2541: 111) ที่กล่าวว่าความสำเร็จของการกระจายอำนาจทางการศึกษาขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญคือ บริบททางวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจของสถานศึกษา ดังนี้

4.1 ขนาดของสถานศึกษา

หมายถึง การกำหนดขนาดของสถานศึกษาตามจำนวนนักเรียนทั้งหมดในสถานศึกษาปีการศึกษา 2551 โดยใช้เกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่ง แบ่งขนาดของสถานศึกษาออกเป็น 2 ขนาดดังนี้

4.1.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน

4.1.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง สถานศึกษาที่มีนักเรียนเกินกว่า 300 คน

จากการศึกษางานวิจัยพบว่า พิชัย ทิพย์รักษ์ (2545: 133-144) ศึกษาความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า การบริหารงานงบประมาณ โรงเรียนขนาดเล็กมีความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และปัญหาที่พบในการบริหารงานงบประมาณได้แก่ การดำเนินการจัดหารายได้และผลประโยชน์ จากที่ราชพัสดุ สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ หนูพันธ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกระบี่

พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารงานงบประมาณ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กทุกด้าน

4.2 ประเภทของสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ได้แบ่งประเภทของสถานศึกษา ตามระดับชั้นที่เปิดทำการสอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกเป็น 2 ประเภท (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. 2551: 6-11)

4.2.1 โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึงสถานศึกษาในอำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ที่เปิดทำการสอนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.2.2 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึงสถานศึกษาในอำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ที่เปิดทำการสอนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเรียกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า รุ่งเรือง สุขาภิรมย์ และคณะ (2533: 47) กล่าวว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาได้เปรียบทางสังคมและเศรษฐกิจมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งในด้านการคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียน วัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน และงบประมาณดำเนินการ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูแตกต่างกัน

4.3 กลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา

กลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา หมายถึง กลุ่มของสถานศึกษาที่มีที่ตั้งอยู่ใกล้เคียงกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ได้แบ่งดังนี้

4.3.1 กลุ่มเครือข่ายวังจันทร์ หมายถึง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในตำบลวังจันทร์และตำบลพยุสวรรณ

4.3.2 กลุ่มเครือข่ายแก่งกระจาน หมายถึง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในตำบลแก่งกระจาน

4.3.3 กลุ่มเครือข่ายสองพี่น้อง หมายถึง สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในตำบลสองพี่น้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า เสน่ห์ เหล่าเสนา (2544: 98-104) ได้ศึกษาความพร้อมและความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ปัญหาและอุปสรรค ในเรื่องการจัดสรรงบประมาณเกิดความไม่เป็นธรรม โดยโรงเรียนที่มีชื่อเสียงจะได้รับงบประมาณมากกว่าโรงเรียนที่มีปัญหา และโรงเรียนในเขตกันดารห่างไกล หรือเขตยากจนจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเท่าที่ควร เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านการเงิน ความรู้ ความคิด และประสบการณ์

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์; และคนอื่นๆ (2541: 111) ศึกษาการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. การกระจายอำนาจทางการศึกษา เป็นการพัฒนาศักยภาพที่มุ่งพัฒนาการเรียน การสอน การกระจายอำนาจทางการศึกษา จึงเป็นวิธีการไปสู่เป้าหมายที่สำคัญ คือคุณภาพของการศึกษา
 2. ทุกองค์กรจะต้องบริหารงานทั้งแบบรวมอำนาจและกระจายอำนาจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การวิเคราะห์สถานการณ์ และพิจารณาภารกิจใดควรบริหารแบบรวมอำนาจ และภารกิจใด ควรบริหารแบบกระจายอำนาจ
 3. ความสำเร็จของการกระจายอำนาจทางการศึกษา ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญคือ บริบท ทางวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจ การสนับสนุนทางการเมืองที่ส่งเสริม และสนับสนุน การกระจายอำนาจ การวางแผนและการจัดการที่ดี การตระหนักของผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้มีอำนาจ ในการตัดสินใจ ควรมีความรู้ความเข้าใจในภารกิจ และอยู่ใกล้กับภารกิจที่จะต้องปฏิบัติให้มากที่สุด และมีความเชื่อว่า ผู้รับมอบอำนาจมีความสามารถในการตัดสินใจ ในภารกิจและอยู่ใกล้ภารกิจ ที่จะต้องปฏิบัติให้มากที่สุด มีวัตถุประสงค์ นโยบาย และมาตรการที่ชัดเจนและต้องเพิ่มอำนาจให้แก่ ท้องถิ่น
 4. การนำการกระจายอำนาจไปสู่การปฏิบัติ จะต้องทำเป็นระบบและทำอย่างค่อยเป็น ค่อยไปในทางการศึกษา
 5. การกระจายอำนาจทางการบริหารและการจัดการศึกษา เป็นการถ่ายโอน (Transfer) อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบและการตัดสินใจจากส่วนกลางของศูนย์รวมอำนาจไปสู่ ส่วนต่างๆ ขององค์กรหรือตามระดับชั้นขององค์การ โดยให้ทุกส่วนขององค์การมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ
 6. การกระจายอำนาจจะก่อให้เกิดความยืดหยุ่น (Flexibility) และความสามารถ ตรวจสอบได้ (Accountability)
 7. การกระจายอำนาจทางการศึกษาของไทย มีข้อจำกัดบางประการที่เกิดจาก พระราชบัญญัติ และระเบียบบางฉบับที่ไม่เอื้อต่อการกระจายอำนาจ การบริหารงาน บริหารคน บริหารเงิน และบริหารวัสดุอุปกรณ์
- เจริญศรี พงษ์สิงห์ (2543: 201–205) ได้วิจัยเรื่องแนวทางการบริหาร และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของท้องถิ่น เพื่อรองรับการกระจายอำนาจทางการศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของผู้บริหาร และกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับความคิดเห็น โดยรวมและรายด้านเห็นด้วย ทุกด้าน และผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น จำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวมและด้าน

การบริหารงบประมาณ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอน ด้านพัฒนาระบบประเมินคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา ผู้บริหารมีความคิดเห็นมากกว่ากรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เสนห์ เหล่าเสนา (2544: 98–104) ได้ศึกษาความพร้อม และความคาดหวัง

ต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า

1. ความพร้อมต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ ของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ในด้านมีความมุ่งมั่นต่อการทำงาน การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ให้รู้และสร้างผลงานทางวิชาการ มีความรับผิดชอบและมีวินัยในการทำงาน

2. ความพร้อมต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ ด้านพฤติกรรม การปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก ในด้านไม่แสวงหาผลประโยชน์อันมิควรจากศิษย์ หรือจากโรงเรียน การพัฒนาตนเองด้านบุคลิกภาพวิชาชีพให้ทันต่อความก้าวหน้า และร่วมมือกันทำงาน อย่างเต็มความสามารถ

3. ความพร้อมต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ ด้านความสัมพันธ์กับ ชุมชนอยู่ในระดับมาก ในด้านการให้บริการอาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์แก่ชุมชน โรงเรียนและ ชุมชนร่วมมือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

4. ความพร้อมต่อการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ ด้านบรรยากาศองค์การ อยู่ในระดับมาก ในด้านครูทำงานร่วมกันในบรรยากาศที่สร้างสรรค์ ชุมชนยอมรับและศรัทธา โรงเรียน

5. ปัญหาและอุปสรรค

5.1 การจัดสรรงบประมาณเกิดความไม่เป็นธรรม โรงเรียนที่มีชื่อเสียงจะได้รับ งบประมาณมาก แต่ขณะเดียวกันโรงเรียนที่มีปัญหาจะได้รับงบประมาณน้อย

5.2 โรงเรียนในเขตกันดาร หรือเขตยากจนจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน เท่าที่ควร เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านการเงิน ความรู้ ความคิด และประสบการณ์

5.3 บางโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนไม่สนใจศึกษานโยบาย และแนวปฏิบัติการ กระจายอำนาจ ไม่เห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจ

5.4 อำนาจการบริหารถูกผูกขาด หรือจำกัดไว้แต่คณะกรรมการหรือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ธีระ รุญเจริญ (2545: 135) ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารและ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย โดยได้ศึกษาสภาพและปัญหา การจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการกระจาย อำนาจตามมาตรา 39 พบว่า 1) โรงเรียนรับรู้การกระจายอำนาจการบริหารตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แต่ยังไม่ได้เตรียมความพร้อม เพื่อการดำเนินการ อย่างจริงจังมากนัก ส่วนใหญ่ดำเนินการตามปกติ 2) โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ดำเนินการปฏิรูป

การจัดการศึกษา โดยเฉพาะ โรงเรียนมัธยมศึกษาดังกล่าวคือ ได้มีการประเมินตนเอง (SAR) จัดทำรายงาน และได้ประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่กรมกำหนดไว้ในขั้นต้น 3) ในประเด็นปัญหาอุปสรรค ที่จะมีการกระจายอำนาจบริหารนั้น ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งผู้บริหารในสำนักงาน จะยกระดับประเด็นปัญหาด้านปัจจัย เช่น งบประมาณไม่เพียงพอ ครูไม่พอ วัสดุอุปกรณ์ไม่พอ แทบไม่ได้กล่าวถึงปัญหากระบวนการเรียนรู้เลย 4) การใช้คณะกรรมการโรงเรียนเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการและจัดการศึกษา ยังไม่สามารถทำได้มากนัก ทั้งนี้เป็นเพราะแนวคิดตามวัฒนธรรมเดิมความรู้ความสามารถ และความไม่ชัดเจนในหน้าที่ และ 5) การยอมรับหรือเห็นด้วยกับแนวทาง การปฏิรูปการศึกษา จากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก แต่การดำเนินการยังไม่มากนัก และได้มีข้อเสนอแนะว่า เพื่อให้การรับการกระจายอำนาจการบริหารประสบความสำเร็จขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการศึกษา ฝึกอบรม ในการบริหารงานสถานศึกษาใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และการบริหารงานทั่วไป

สุรศักดิ์ หนูพยนต์ (2545: บทคัดย่อ) ศึกษาความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารงานงบประมาณพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กทุกด้าน

เสาวลักษณ์ เยี่ยมสวัสดิ์ (2545: 154-162) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนของรัฐในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงาน ตามการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในแต่ละด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำงบประมาณเพื่อขออนุมัติงบประมาณ ประเด็นที่มีการดำเนินงานมาก คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อของงบประมาณ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ประเด็นที่มีการดำเนินงานมาก คือ การจัดระบบการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ 3) ด้านการติดตามประเมินผล ประเด็นที่มีการดำเนินงานมาก คือ การจัดระบบการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน

นิภา พงศ์วิรัตน์ (2547: 183-184) ได้วิจัยการเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้เสนอแนะไว้ว่า ข้อค้นพบใหม่ตามสภาพการปฏิบัติงานจริงในบริบทของไทยจำนวน 8 องค์ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อย ไปใช้ในการวางนโยบายตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง สำหรับในองค์ประกอบหลักลำดับที่ 2 ในเรื่องการเพิ่มอำนาจ (Empowerment) นั้น ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ คือความเป็นอิสระทางการศึกษา (Autonomy) และการมีสิทธิ์ออกเสียงของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

สินี ศิวาธรนิตร (2548: 70-72) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในภาพรวมโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครมีความพร้อมในการวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน

อยู่ในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านรูปแบบการจัดการและวัฒนธรรมองค์กร ด้านค่านิยมรวม ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านยุทธศาสตร์องค์กร และด้านระบบปฏิบัติงาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทั้ง 7 ด้านมีดังนี้ 1) ด้านยุทธศาสตร์ คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนงบประมาณ 2) ด้านโครงสร้างองค์กร คือ โครงสร้างโรงเรียนมีการกำหนดขอบเขตหน้าที่ของบุคลากร ไร้ชัดเจน 3) ด้านระบบการปฏิบัติงาน คือ โรงเรียนมีกระบวนการควบคุมให้บุคลากร ปฏิบัติงานตามเป้าหมาย 4) ด้านบุคลากร คือ บุคลากรเห็นความสำคัญของการกำหนดผลผลิตและผลลัพธ์ 5) ด้านทักษะความรู้ความสามารถ คือ บุคลากรมีความรู้ทักษะเพียงพอต่อการวางแผนงบประมาณ และมุ่งเน้นผลงาน 6) ด้านรูปแบบบริหารจัดการและวัฒนธรรมองค์กร คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญ ในการมีส่วนร่วมของบุคลากร ในองค์กร 7) ด้านค่านิยมรวม คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุน ให้ปฏิบัติตามค่านิยมอย่างต่อเนื่อง

สมเกียรติ ศรีสวัสดิ์ (2548: 115-116) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี พบว่า 1) สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน 3) การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เข้าโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝันและสถานศึกษาที่ไม่เข้าโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนในฝัน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

อิสเบล (Isable. 1996: 358) ได้ศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจการศึกษาในประเทศโคลัมเบีย จากมุมมองในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชน การเรียนรู้ภายในบริบทของการปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่า ความรู้สึกเป็นเจ้าของ การมีส่วนร่วม นวัตกรรมและการแก้ปัญหาและการตรวจสอบจากชุมชน ทำให้การกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน

นสาโลวา (Nsaliwa. 1996: 375) ได้ทำการศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจการตัดสินใจทางการศึกษาในมาลาวี ผลการศึกษาพบว่า การกระจายอำนาจการศึกษา ต้องมีการมอบอำนาจการตัดสินใจในการปฏิบัติงานแก่บุคคลที่มีความรับผิดชอบ และมีการเพิ่มอำนาจในการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ปัญหาของการกระจายอำนาจทางการศึกษา ได้แก่ กระบวนการขาดการเตรียมความพร้อม ทรัพยากรขาดแคลน การขาดความร่วมมือจากผู้บริหารอาวุโส แรงจูงใจไม่เพียงพอ และการต่อต้านการมอบอำนาจ

แมคคอลเลอร์ (McCollor: 1998) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษากรณีของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 แห่งในเขตเมือง (Case Studier of School Based Management in Three Urban Middle School) เป็นการศึกษากรณีโรงเรียน

มัธยมศึกษา 3 แห่งใน Saint Paul รัฐ Minnesota เพื่อไปเปรียบเทียบกับแบบจำลองที่สร้างจากวรรณคดีในปัจจุบัน เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการโรงเรียน สำนวความความคิดเห็นของบุคลากรในโรงเรียน และศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องในแต่ละโรงเรียน คณะกรรมการมีความเห็นว่า กรรมการโรงเรียนทำหน้าที่ให้คำปรึกษามากกว่าเป็นองค์กรที่ตัดสินใจ และต้องการให้เขตการศึกษาทำหน้าที่จัดการอบรมและออกกฎระเบียบ เพื่อให้การปฏิบัติมีคุณภาพ การวิจัยพบว่ารูปแบบคณะกรรมการโรงเรียนไม่เหมือนกับแบบจำลองตามวรรณคดี ตรงที่ไม่มีอำนาจตัดสินใจอย่างแท้จริง และไม่สามารถควบคุมงบประมาณได้ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือให้แต่ละโรงเรียนศึกษาวิธีนำ SBM ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และวัดระดับความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในแต่ละโรงเรียนด้วย

แอน (วิสุทธิ วิจิตรพัชรารณ. 2547: 65; อ้างอิงจาก Ann 1989.) ศึกษาวิจัยตัวแปรที่มีผลต่อการกระจายอำนาจ ของศึกษาธิการและครูใหญ่เมื่อปี ค.ศ.1989 โดยมุ่งศึกษาตัวแปร ระบบสังคม ระบบราชการ สภาพสิ่งแวดล้อม และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า ระบบสังคม (social system) จะเป็นตัวสำคัญในการผลักดัน ให้มีการกระจายอำนาจในองค์กรและตัวแปรระบบราชการ (Bureaucracy) และระบบสังคม จะช่วยให้เกิดระดับความมากน้อยของการกระจายอำนาจ แต่สภาพสิ่งแวดล้อมเป็นตัวที่ทำให้เกิดการรวมอำนาจ สำหรับระบบราชการและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นกลไกให้มีการควบคุมการศึกษาภายในเขต นอกจากนี้ยังมีผลการศึกษาวิจัยของ Maria (989) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องการกระจายอำนาจเล็กน้อย สำหรับบุคลากรสายสนับสนุนเห็นว่ามีความร่วมมือกันมากขึ้นในกระบวนการตัดสินใจวิชาชีพครูมีความสำคัญมากยิ่งขึ้นและได้รับอำนาจมากขึ้น ข้อเสนอแนะในการวิจัย ควรมีการ 1) ทำการวิจัยในระยะเวลาสั้นขึ้น 2) ควรค่อยๆ มีการทดลองใช้รูปแบบ SBM โดยหารูปแบบที่เหมาะสมก่อน 3) พัฒนาศักยภาพระหว่างปฏิบัติงานในทุกระดับ 4) เพิ่มความร่วมมือระหว่างเขตการศึกษาและสหภาพครู เกี่ยวกับการมอบอำนาจหน้าที่ให้แก่ครู

ฟราย; เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และสมคิด เลิศไพฑูรย์ (1999: 2-5,8-10) ศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาไทย พบว่า การบริหารการคลังและงบประมาณ แม้สถานศึกษาจะเป็นหน่วยจัดทำงบประมาณ แต่การกลั่นกรองในแต่ละระดับและอำนาจการตัดสินใจที่รวมศูนย์ ภายใต้ระบบการจัดทำงบประมาณแบบจำแนกรายการ ทำให้การจัดสรรงบประมาณ และการใช้ทรัพยากรมีความล่าช้าไม่ตรงต่อความต้องการของหน่วยปฏิบัติในท้องถิ่น

จากเอกสารงานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การกระจายอำนาจคือการให้บริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การบริหารการศึกษามีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เป็นการบริหารโดยองค์คณะบุคคล ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนหลายฝ่าย ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงานงบประมาณในระดับมาก นอกจากนั้นผู้บริหารสถานศึกษายังเปิดโอกาส ให้ครู นักเรียนและชุมชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น ทำให้ได้ผลงานที่ดีและแต่ละคนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานงบประมาณ แต่ก็มีข้อจำกัดในเรื่องของความแตกต่างตลอดจนความพร้อมของสถานศึกษา ที่จะรองรับการกระจายอำนาจในการบริหารงานงบประมาณ

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

1.การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนของสถานศึกษา อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 26 โรงเรียน แยกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 20 โรงเรียนและสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 6 โรงเรียน จำนวนครูผู้สอน 213 คน จำแนกเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 136 คน และครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่ 77 คน

1.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครูผู้สอนของสถานศึกษา อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรีเขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 140 คน ซึ่งได้มาโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan 1970: 608) และสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (Statified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม (Strata) จากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างปรากฏ ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ขนาดเล็ก	136	89
ขนาดใหญ่	77	51
รวม	213	140

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาปรับปรุงมาเพื่อสอบถามครูผู้สอนในสถานศึกษา โดยแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามครูผู้สอนประกอบด้วยขนาดสถานศึกษา ประเภทสถานศึกษา และกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ในขั้นตอนของการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ เพื่อวิเคราะห์หาขอบเขตแนวทางการสร้างเครื่องมือ
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสร้างนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ
3. สร้างข้อคำถามในแต่ละตอน โดยให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ เนื้อหา และนิยามศัพท์ ทั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามของ ชนะ พงศ์สุวรรณ (2549: 100-103) ซึ่งเป็นแบบสอบถามเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการกระจายอำนาจการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอปากท่อ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต1เป็นแนวทาง

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

1. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาและปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์
2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

และดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of item Objective Congruence) ผลปรากฏว่า ข้อคำถามมีค่ามากกว่า 0.60 ทุกข้อ

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูผู้สอนในอำเภอท่ายาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อนำผลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2545: 153) ผลปรากฏว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 เมื่อพิจารณาเป็นด้าน พบว่า ด้านการจัดโครงสร้าง เท่ากับ .99 ด้านการให้อิสระ เท่ากับ .97 ด้านการมีส่วนร่วม เท่ากับ .97 ด้านการตรวจสอบได้ เท่ากับ .97

4. จัดพิมพ์แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จึงเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ แล้วจึงนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามกับครูผู้สอนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. นำหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตผู้บริหารสถานศึกษา แจกแบบสอบถามให้ครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองโดยแบบสอบถามมีจำนวนทั้งสิ้น 140 ฉบับ

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม จากสถานศึกษาด้วยตนเอง กำหนดเวลารับคืนใน 1 สัปดาห์ โดยส่งแบบสอบถาม จำนวน 140 ฉบับ และเก็บแบบสอบถามคืนได้ จำนวน 140 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

4.1 การจัดกระทำข้อมูล นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ มาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำมาลงรหัส (Coding) ในแบบลงรหัสสำหรับประมวลผล และนำแบบสอบถามที่ลงรหัสสำหรับประมวลผลแล้วไปตรวจให้คะแนน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.2.1.แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ จำแนกตามตัวแปรอิสระที่ศึกษาได้แก่ ขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา

4.2.2.แบบสอบถามตอนที่ 2 ของแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นโดยรวม รายด้าน และรายข้อ นำมาแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 8-11) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง สถานศึกษามีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง สถานศึกษามีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง สถานศึกษามีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง สถานศึกษามีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง สถานศึกษามีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา อำเภอแก่งกระจาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและประเภทของสถานศึกษา โดยใช้การทดสอบ t – test (Independent Sample) ส่วนกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 หาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 หาความเที่ยงตรง โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

2.2 หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

3.1 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติ t -test (Independent Sample)

3.2 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามประเภท
ของสถานศึกษาโดยใช้สถิติ t-test (Independent Sample)

3.3 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตาม
กลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – way ANOVA)
หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่
โดยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ กำหนดสัญลักษณ์ทางสถิติ เพื่อใช้ในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล พร้อมทั้งนำเสนอ ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

สัญลักษณ์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงที (t-Distribution)
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
F	แทน	ค่าสถิติใช้ในการพิจารณาการแจกแจงเอฟ (F-Distribution)
SS	แทน	ผลรวมของส่วนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกยกกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (Mean Squares)
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น ที่มีโอกาสมีนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	ค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานศึกษา ของครูผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการ แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบน ตามมาตรฐาน ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อ

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งโดยรวม และรายด้าน จำแนกตามขนาด ของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานศึกษาของครูผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

การศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างจากครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานอำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 140 ชุด โดยมีข้อมูลจำแนกตามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา

ขนาดของสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
สถานศึกษาขนาดเล็ก	89	63.6
สถานศึกษาขนาดใหญ่	51	36.4
รวม	140	100.0
ประเภทของสถานศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
โรงเรียนประถมศึกษา	102	72.9
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	38	27.1
รวม	140	100.0
กลุ่มเครือข่าย	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มวังจันทร์	81	57.9
กลุ่มแก่งกระจาน	29	20.7
กลุ่มสองพี่น้อง	30	21.4
รวม	140	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 140 คน ส่วนใหญ่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก ร้อยละ 63.60 อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ 72.90 และอยู่ในกลุ่มวังจันทร์ ร้อยละ 57.90

ตอนที่ 2 วิเคราะห์การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อ

ผู้วิจัยศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ซึ่งคำนวณค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดตามตาราง 3-7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
โดยรวม และรายด้าน

การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการจัดโครงสร้าง	3.55	0.78	มาก
2. ด้านการให้อิสระ	3.42	0.79	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วม	3.55	0.62	มาก
4. ด้านการตรวจสอบได้	3.51	0.81	มาก
รวม	3.51	0.74	มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการจัดโครงสร้าง ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.78) ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.62) ด้านการตรวจสอบได้ ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.81) ยกเว้นด้านการให้อิสระ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.79)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ
 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
 ด้านการจัดโครงสร้าง

ด้านการจัดโครงสร้าง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.โรงเรียนของท่าน มีสายงานบังคับบัญชา การบริหาร งานงบประมาณ.....	3.70	0.75	มาก
2.โรงเรียนของท่าน มีการกำหนดคุณสมบัติของหัวหน้า งานงบประมาณ แต่ละด้าน.....	3.56	0.83	มาก
3.โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำ และเสนอ ของงบประมาณ.....	3.74	0.80	มาก
4.โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งคณะกรรมการจัดสรร งบประมาณ.....	3.66	0.79	มาก
5.โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการเงิน.....	3.65	0.74	มาก
6.โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารพัสดุ และสินทรัพย์.....	3.58	0.71	มาก
7.โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ครุภัณฑ์.....	3.56	0.73	มาก
8.โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งคณะกรรมการจัดหารายได้.....	3.42	0.95	ปานกลาง
9.โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารบัญชี.....	3.30	0.75	ปานกลาง
10.โรงเรียนของท่าน กำหนดอำนาจหน้าที่และขอบข่าย ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ แต่ละคณะ.....	3.33	0.79	ปานกลาง
รวม	3.55	0.78	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ
 ด้านการจัดโครงสร้าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ใน
 ระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ .โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งกรรมการ
 จัดทำและเสนอของงบประมาณ ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = 0.80) โรงเรียนของท่าน มีสายงานบังคับ
 บัญชาการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = 0.75). โรงเรียนของท่าน แต่งตั้ง
 คณะกรรมการจัดสรรงบประมาณ ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.79) โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งคณะกรรมการ
 บริหารการเงิน ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.74) โรงเรียนของท่าน แต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารพัสดุและ
 สินทรัพย์ ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.71) โรงเรียนของท่าน มีการกำหนดคุณสมบัติของหัวหน้างาน
 งบประมาณ แต่ละด้าน ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.83) โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งคณะกรรมการ

ตรวจรับพัสดุครุภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.56$, S.D = 0.73) นอกนั้นอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งคณะกรรมการจัดการรายได้ ($\bar{X} = 3.42$, S.D = 0.95) โรงเรียนของท่าน กำหนดอำนาจหน้าที่และขอบข่ายความรับผิดชอบของคณะกรรมการแต่ละคณะ ($\bar{X} = 3.33$, S.D = 0.79) โรงเรียนของท่าน แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารบัญชี ($\bar{X} = 3.30$, S.D = 0.75)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
ด้านการให้อิสระ

ด้านการให้อิสระ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. โรงเรียนของท่าน มีการมอบอำนาจ ในการจัดทำ และเสนอของบประมาณ.....	3.57	0.79	มาก
2. โรงเรียนของท่าน ดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการจัดสรรงบประมาณ.....	3.39	0.77	ปานกลาง
3. โรงเรียนของท่าน ดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารการเงิน.....	3.46	0.81	ปานกลาง
4. โรงเรียนของท่าน ดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการปฏิบัติงานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์.....	3.49	0.81	ปานกลาง
5. โรงเรียนของท่าน มีการมอบอำนาจ ในการปฏิบัติ เกี่ยวกับการตรวจรับพัสดุและครุภัณฑ์.....	3.51	0.77	มาก
6. โรงเรียนของท่าน ดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการปฏิบัติงานการจัดหารายได้	3.46	0.78	ปานกลาง
7. โรงเรียนของท่าน ดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการปฏิบัติงานการบริหารบัญชี.....	3.31	0.77	ปานกลาง
8. โรงเรียนของท่าน ดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการใช้ ควบคุม ดูแล พักและครุภัณฑ์.....	3.32	0.75	ปานกลาง
9. โรงเรียนของท่าน สามารถดำเนินการติดตาม ตรวจสอบการใช้งบประมาณ ได้อย่างอิสระ.....	3.29	0.85	ปานกลาง
10. โรงเรียนของท่าน มีการประเมินผล และรายงาน ผลการดำเนินงานของงบประมาณจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างอิสระ.....	3.44	0.82	ปานกลาง
รวม	3.42	0.79	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ด้านการให้อิสระโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โรงเรียนของท่าน ดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการปฏิบัติงานการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.81) โรงเรียนของท่านดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารการเงิน ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.81) โรงเรียนของท่านดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการปฏิบัติงานการจัดหารายได้ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.78) โรงเรียนของท่าน มีการประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานของงบประมาณจากผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างอิสระ ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.82) โรงเรียนของท่าน ดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการจัดสรรงบประมาณ ($\bar{X} = 3.39$, S.D. = 0.77) โรงเรียนของท่าน ดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการใช้ ควบคุม ดูแล พัสดุ และครุภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.75) โรงเรียนของท่าน ดำเนินการให้คณะทำงานมีอิสระ ในการปฏิบัติงานการบริหารบัญชี ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.77) โรงเรียนของท่าน สามารถดำเนินการติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณ ได้อย่างอิสระ ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.85) นอกนั้นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โรงเรียนมีการมอบอำนาจ ในการจัดทำและเสนอของงบประมาณ ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.79) โรงเรียนมี การมอบอำนาจในการปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจรับพัสดุและครุภัณฑ์ ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.77)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ
 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
 ด้านการมีส่วนร่วม

ด้านการมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผนงบประมาณในการพัฒนาการศึกษา.....	3.49	0.85	ปานกลาง
2. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการของบประมาณ.....	3.61	0.83	มาก
3. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดสรรงบประมาณ.....	3.50	0.80	มาก
4. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการตรวจสอบ ติดตามการใช้งบประมาณ.....	4.40	0.79	มาก
5. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา.....	3.58	0.86	มาก
6. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการเงิน....	3.55	0.77	มาก
7. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารบัญชี.....	3.36	0.85	ปานกลาง
8. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารพัสดุ และสินทรัพย์.....	3.31	0.87	ปานกลาง
9. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม เป็นคณะกรรมการตรวจสอบภายในของสถานศึกษา.....	3.33	0.81	ปานกลาง
10. โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดง ความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ.....	3.36	0.79	ปานกลาง
รวม	3.55	0.62	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.62) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้.โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการตรวจสอบติดตามการใช้งบประมาณ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.79) โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการของบประมาณ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.83) โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาการศึกษา ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.86) โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารการเงิน ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.77) โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามา มีส่วนร่วมจัดสรรงบประมาณ ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.80) และพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ .โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ในการวางแผนงบประมาณ ในการพัฒนาการศึกษา ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.85) โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารบัญชี ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.85) โรงเรียนของท่านเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.79) โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม เป็นคณะกรรมการตรวจสอบภายในของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.81) โรงเรียนของท่านเปิดโอกาส ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู ผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารพัสดุ และสินทรัพย์ ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.87)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ
 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
 ด้านการตรวจสอบได้

ด้านการตรวจสอบได้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. โรงเรียนของท่านมีคณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบ ภายในสถานศึกษา.....	3.59	0.79	มาก
2. โรงเรียนของท่านมีคณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบ ความถูกต้อง ในการบริหารงานงบประมาณ.....	3.55	0.77	มาก
3. โรงเรียนของท่านมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ.....	3.46	0.78	ปานกลาง
4. โรงเรียนของท่านมีการตรวจสอบผลการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณ.....	3.55	0.77	มาก
5. โรงเรียนของท่านมีการตรวจสอบผลของการใช้ งบประมาณ.....	3.46	0.79	ปานกลาง
6. โรงเรียนของท่านมีการตรวจสอบผลของการบริหาร การเงิน.....	3.55	0.76	มาก
7. โรงเรียนของท่านมีการตรวจสอบผลของการบริหาร บัญชี.....	3.54	0.84	มาก
8. โรงเรียนของท่านมีการตรวจสอบผลของการบริหาร พัสดุและสินทรัพย์.....	3.48	0.92	ปานกลาง
9. โรงเรียนของท่านมีการรายงานผลการดำเนินงาน การบริหารงานงบประมาณทุกปีงบประมาณ.....	3.48	0.88	ปานกลาง
10. โรงเรียนของท่านได้นำผลการตรวจสอบมาปรับปรุง พัฒนาการศึกษา.....	3.46	0.79	ปานกลาง
รวม	3.51	0.81	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ด้านการตรวจสอบได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โรงเรียนของท่าน มีคณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.79) โรงเรียนของท่าน มีคณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง ในการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.77)โรงเรียน

ของท่าน มีการตรวจสอบผลของการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.77) โรงเรียนของท่านมีการตรวจสอบผลการบริหาร การเงิน ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.76) โรงเรียนของท่าน มีการตรวจสอบผลของการบริหารบัญชี ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.84) และพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โรงเรียนของท่าน มีการตรวจสอบผลของการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.92) โรงเรียนของท่าน มีการรายงานผลการดำเนินงานการบริหารงานงบประมาณทุกปีงบประมาณ ($\bar{X} = 3.48$, S.D. = 0.88) โรงเรียนของท่านมีการตรวจสอบผลของการใช้งบประมาณ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.79) โรงเรียนของท่านได้นำผลการตรวจสอบมาปรับปรุง พัฒนาการศึกษา ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.79) โรงเรียนของท่านมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานจัดสรรงบประมาณ ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.78)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน
จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา
ผู้วิจัยเปรียบเทียบการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวม และรายด้าน
จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา ด้วยการทดสอบ ค่าที (t-test) จำแนก
ตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way
ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ LSD ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล
ปรากฏดังตาราง 8-13

ตาราง 8 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาด
ของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

กระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ	ขนาดเล็ก		ขนาดใหญ่		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการจัดโครงสร้าง	3.48	0.66	3.68	0.52	1.948	0.050
2.ด้านการให้อิสระ	3.32	0.69	3.61	0.53	2.612*	0.010
3.ด้านการมีส่วนร่วม	3.29	0.69	3.99	0.97	4.995*	0.000
4.ด้านการตรวจสอบได้	3.39	0.69	3.72	0.61	2.755*	0.007
รวม	3.37	0.68	3.75	0.66	3.077*	0.002

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้อิสระ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการตรวจสอบได้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการกระจายอำนาจมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนด้านการจัดโครงสร้างไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งโดยรวม และรายด้าน จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา

กระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ	ประถมศึกษา		ขยายโอกาส		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดโครงสร้าง	3.46	0.60	3.78	0.57	2.828*	0.005
2. ด้านการให้อิสระ	3.31	0.61	3.73	0.63	3.520*	0.001
3. ด้านการมีส่วนร่วม	3.28	0.62	4.29	1.02	6.970*	0.000
4. ด้านการตรวจสอบได้	3.35	0.64	3.94	0.57	4.865*	0.000
รวม	3.35	0.62	3.94	0.70	4.545*	0.001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการกระจายอำนาจ มากกว่าโรงเรียนประถมศึกษาทุกด้าน

ตาราง 10 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ
 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
 จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา โดยรวม และรายด้าน

การกระจายอำนาจ						
การบริหารงานงบประมาณ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
1. ด้านการจัดโครงสร้าง	ระหว่างกลุ่ม	4.65	2	2.32	6.59*	0.02
	ภายในกลุ่ม	48.29	137	0.35	-	-
	รวม	52.93	139	-	-	-
2. ด้านการให้อิสระ	ระหว่างกลุ่ม	9.75	2	4.87	13.79*	0.00
	ภายในกลุ่ม	48.40	137	0.35	-	-
	รวม	58.14	139	-	-	-
3. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	11.29	2	5.64	8.24*	0.00
	ภายในกลุ่ม	93.88	137	0.69	-	-
	รวม	105.17	139	-	-	-
4. ด้านการตรวจสอบได้	ระหว่างกลุ่ม	11.73	2	5.87	15.45*	0.00
	ภายในกลุ่ม	52.02	137	0.38	-	-
	รวม	63.75	139	-	-	-
รวม	ระหว่างกลุ่ม	7.34	2	3.67	10.97*	0.00
	ภายในกลุ่ม	45.81	137	0.33	-	-
	รวม	53.15	139	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ โดยรวม แตกต่าง
 กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสถานศึกษาที่อยู่ในกลุ่มเครือข่ายต่างกัน มีการกระจาย
 อำนาจแตกต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบ
 ความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการ LSD (Least-Significant Different) ดังตาราง 11-15

ตาราง 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา โดยรวม

กลุ่มเครือข่าย	$\bar{X}$	กลุ่มวังจันทร์	กลุ่มแก่งกระจาน	กลุ่มสองพี่น้อง
		3.38	3.96	3.43
กลุ่มวังจันทร์	3.38	-	0.58*	0.49*
กลุ่มแก่งกระจาน	3.96	-	-	0.53*
กลุ่มสองพี่น้อง	3.43	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา โดยรวม เมื่อพิจารณา พบว่า ทั้งสามกลุ่มเครือข่ายมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มแก่งกระจานมีการกระจายอำนาจมากกว่ากลุ่มสองพี่น้องและกลุ่มวังจันทร์ ตามลำดับ

ตาราง 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการจัดโครงสร้าง

กลุ่มเครือข่าย	$\bar{X}$	กลุ่มวังจันทร์	กลุ่มแก่งกระจาน	กลุ่มสองพี่น้อง
		3.50	3.89	3.37
กลุ่มวังจันทร์	3.50	-	0.01	0.01
กลุ่มแก่งกระจาน	3.89	-	-	0.304*
กลุ่มสองพี่น้อง	3.37	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการจัดโครงสร้าง เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มแก่งกระจาน กลุ่มสองพี่น้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มแก่งกระจานมีการกระจายอำนาจมากกว่ากลุ่มสองพี่น้อง ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่าง

ตาราง 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการให้อิสระ

กลุ่มเครือข่าย	$\bar{X}$	กลุ่มวังจันทร์	กลุ่มแก่งกระจาน	กลุ่มสองพี่น้อง
		3.31	3.94	3.24
กลุ่มวังจันทร์	3.31	-	0.00	0.00
กลุ่มแก่งกระจาน	3.94	-	-	0.559*
กลุ่มสองพี่น้อง	3.24	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการให้อิสระ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มแก่งกระจาน กลุ่มสองพี่น้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มแก่งกระจาน มีการกระจายอำนาจมากกว่ากลุ่มสองพี่น้อง ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม

กลุ่มเครือข่าย	$\bar{X}$	กลุ่มวังจันทร์	กลุ่มแก่งกระจาน	กลุ่มสองพี่น้อง
		3.33	4.03	3.68
กลุ่มวังจันทร์	3.33	-	0.102	0.102
กลุ่มแก่งกระจาน	4.03	-	-	0.049*
กลุ่มสองพี่น้อง	3.68	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า กลุ่มแก่งกระจาน กลุ่มสองพี่น้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มแก่งกระจาน มีการกระจายอำนาจมากกว่ากลุ่มสองพี่น้อง ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่าง

ตาราง 15 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบได้

กลุ่มเครือข่าย	$\bar{X}$	กลุ่มวังจันทร์	กลุ่มแก่งกระจาน	กลุ่มสองพี่น้อง
		3.44	4.05	3.20
กลุ่มวังจันทร์	3.44	-	0.00	0.00
กลุ่มแก่งกระจาน	4.05	-	-	0.076*
กลุ่มสองพี่น้อง	3.20	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบได้ เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่ากลุ่มแก่งกระจาน กลุ่มสองพี่น้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 โดยกลุ่มแก่งกระจานมีการกระจายอำนาจมากกว่ากลุ่มสองพี่น้อง ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่าง

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีขั้นตอนในการศึกษาและผลการ
วิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ การจัดโครงสร้าง
การให้อิสระ การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบได้

2. เพื่อเปรียบเทียบ การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของ
สถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 213 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 140 คน จากการกำหนด
ขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่ ; และมอร์แกน (krejcie; & Morgan. 1970: 608)
จากนั้นทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดของ
สถานศึกษา (Strata) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random
Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2
มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามครูผู้สอนตามขนาด ประเภทของสถานศึกษา และสังกัดแต่ละ
กลุ่มเครือข่าย

ตอนที่ 2 สอบถามการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ใน 4 ด้านคือ ด้านการจัดโครงสร้าง ด้านการให้อิสระ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการตรวจสอบได้ เป็นชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ จากนั้นนำไปทดลองใช้กับครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอท่ายาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้ ด้านการจัดโครงสร้าง เท่ากับ 0.99 ด้านการให้อิสระ เท่ากับ 0.97 ด้านการมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.97 ด้านการตรวจสอบได้ เท่ากับ 0.97 และค่าความเชื่อมั่นโดยรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.99

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเองตามจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด ได้แบบสอบถามคืนที่สมบูรณ์สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 140 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามนำมาจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา และกลุ่มเครือข่าย วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) สำหรับความคิดเห็นที่มีต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 วิเคราะห์สถิติพื้นฐานโดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบ การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ t-test (Independent Sample) เปรียบเทียบ การปฏิบัติที่มีต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ LSD (Least-Significant Different)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตการศึกษาเพชรบุรี เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดโครงสร้าง ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการให้อิสระ อยู่ในระดับปานกลาง
2. เปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ประเภทของสถานศึกษาและกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา ปรากฏผลดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้อิสระ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการตรวจสอบได้ แตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีการกระจายอำนาจมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนด้านการจัดโครงสร้าง ไม่แตกต่างกัน
 - 2.2 เปรียบเทียบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พบว่า โดยรวม แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน โดยโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีการกระจายอำนาจมากกว่าโรงเรียนประถมศึกษา
 - 2.3 เปรียบเทียบ การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายของสถานศึกษา พบว่า โดยรวม แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน โดยกลุ่มแก่งกระจานมีการกระจายอำนาจมากกว่ากลุ่มสองพี่น้องและกลุ่มวังจันทร์ ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแก่งกระจาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายเน้นการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษาและขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงจัดทำคู่มือแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับ การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ เพื่อให้สถานศึกษาได้ถือปฏิบัติโดยกำหนดมาตรการ ให้จัดระบบการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2550: 1-2) จึงทำให้สถานศึกษา ดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังได้กำหนดภารกิจของสถานศึกษา ในการบริหารงานงบประมาณเป็นขั้นตอน

เช่นมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาเพื่อดำเนินการ จัดทำแผนงานงบประมาณ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศทางการเงินของสถานศึกษา การทบทวนประสิทธิภาพการใช้จ่าย การประมาณการค่าใช้จ่าย การตรวจสอบรายละเอียดรายการงบประมาณ การสรุปรายงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 25-26) ดังนั้นจึงทำให้สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนา ให้ความรู้ ความเข้าใจ แก่ครูเพื่อนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ งานงบประมาณ จึงทำให้การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดให้มีการปรับเปลี่ยนระบบ การบริหารด้านการศึกษาใหม่ โดยเน้นให้กระจายอำนาจการบริหาร งานงบประมาณให้ถึงระดับ สถานศึกษา ซึ่งปัจจุบันได้มอบอำนาจให้โรงเรียนดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง เป็นผู้เบิกจ่ายเงิน ทำให้ โรงเรียนได้รับเงินในการบริหารมากยิ่งขึ้น การบริหารการเงินโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ จึงเป็นเรื่อง ที่สำคัญยิ่ง และจำเป็นต้องมีระบบการควบคุม กำกับ ติดตามการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อลดภาระและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในสิ่งที่พึงปฏิบัติ และพึงระมัดระวัง ไม่ว่าจะเป็นการรับเงิน ซึ่งโดยปกติจะมีการออกไปเสร็จรับเงิน และบันทึกบัญชีทุกครั้ง การจ่ายเงิน จะต้องมีความหลักฐานการจ่ายทุกครั้ง และการจ่ายเงินต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์เป้าหมาย (หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2543: 1) ดังนั้นครูจึง จำเป็นต้องพัฒนา ให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณ จึงทำให้การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัย ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการรับรู้เรื่องการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับมาก และสามารถเปลี่ยนแปลงครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจ ทันทต่อเหตุการณ์ (สุรัชย์ ทองทวี. 2550: 154) และสอดคล้องกับ ดิษยภัทร ไชยพิเดช (2548: 74) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของบุคลากรต่อการกระจายอำนาจ การบริหารงบประมาณ ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน อำเภอหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งผลการวิจัย พบว่า บทบาทของบุคลากรต่อการกระจายอำนาจ การบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมและรายด้าน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวทางการกระจายอำนาจ การบริหารงบประมาณ ที่สำนักนโยบาย และแผน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดรูปแบบ และแนวทางการบริหาร งบประมาณหมวดรายจ่ายต่าง ๆ เพื่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งในสังกัด ปฏิบัติได้ถูกต้อง เป็นแนวเดียวกันและสอดคล้องตามเจตนารมณ์ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 ที่ได้กำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ แนวทางในการใช้จ่าย งบประมาณ ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณต่าง ๆ ซึ่งสถานศึกษาทุกแห่งต้อง ศึกษาและปฏิบัติตามระเบียบที่กล่าวมาเป็นอย่างดีอยู่แล้ว จึงทำให้ความคิดเห็นในเรื่องบทบาทของ บุคลากรต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก นั้นเอง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดโครงสร้าง ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการให้อิสระอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้อิสระมีการปฏิบัติเกี่ยวกับ การกำหนดให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่เหมือนการเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ ซึ่งมีพระราชบัญญัติจัดตั้งตามพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรมหาชน พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสิทธิและหน้าที่กำหนดไว้ชัดเจนในการบริหารและจัดองค์กร ตามกรอบอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ออกกฎระเบียบเพื่อใช้บังคับออกคำสั่งทางการปกครอง ทำนิติกรรมที่ผูกพันองค์กรได้และรายได้ ไม่ต้องนำเสนอกระทรวงการคลัง เพื่อเป็นรายได้แผ่นดิน แต่โรงเรียนนิติบุคคลในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่มีพระราชบัญญัติจัดตั้ง และไม่มีกลไกทางกฎหมายที่กำหนดให้ดำเนินการโดยเฉพาะ เพียงแต่อาศัยอำนาจจากผู้บังคับบัญชา ระดับเหนือขึ้นไป มอบอำนาจให้โรงเรียนและยังคงอยู่ภายใต้บังคับบัญชา กำกับดูแล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียน จัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหารการจัดการศึกษาได้สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 4) จึงทำให้การปฏิบัติงานงบประมาณเกี่ยวกับ ด้านการให้อิสระ อยู่ในระดับปานกลาง โดยส่วนใหญ่ในอำเภอแก่งกระจานจะมีสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจัดให้เป็นสถานศึกษาประเภทสอง ที่จะต้องได้รับการพัฒนาเพื่อให้ความพร้อมยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 67) ดังนั้นอาจส่งผลทำให้การให้อิสระโดยรวมของครูในอำเภอแก่งกระจาน พึงจะได้รับการพัฒนา จึงส่งผลทำให้ ด้านการให้อิสระอยู่ในระดับปานกลาง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณในสถานศึกษา โดยแบ่งประเภทของสถานศึกษาเป็นสองประเภท ได้แก่ สถานศึกษาประเภทที่หนึ่ง ซึ่งมีอิสระในการบริหารและการจัดการศึกษาด้วยโรงเรียนเอง ภายใต้หลักการที่กำหนดในกฎกระทรวง ส่วนสถานศึกษาประเภทที่สอง ยังไม่มีอิสระในการบริหารและ การจัดการศึกษาด้วยโรงเรียนเอง ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายังต้องทำหน้าที่ ให้การช่วยเหลือ ดูแลหรือทำแทนในบางเรื่อง จึงทำให้สถานศึกษาประเภทสอง มีการกระจายอำนาจเกี่ยวกับงานงบประมาณต่ำกว่าโรงเรียนประเภทหนึ่ง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 28) ส่วนในเขตอำเภอแก่งกระจานจะมีโรงเรียนขนาดเล็กหรือโรงเรียนประเภทที่สองเป็นจำนวนมาก จึงทำให้การกระจายอำนาจงานงบประมาณ ในด้านการ ให้อิสระอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัย ดิษยภัทร ไชยพิเดช (2548: 77) ที่กล่าวไว้ว่า ในสถานศึกษาบางแห่งที่มีบุคลากรไม่เพียงพอ ครูผู้สอนจะได้รับมอบหมายภารกิจหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติหลายเรื่อง มีเวลาไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานและการปฏิบัติหน้าที่ในการสอน จึงทำให้เวลาที่จะใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานและแสวงหาความรู้ระเบียบการบริหารงาน งบประมาณอยู่เสมอมีน้อย

2. สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการให้อิสระ ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการตรวจสอบได้ แตกต่างกัน ส่วนด้านการจัดโครงสร้าง ไม่แตกต่างกัน โดยในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณมากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้อิสระ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการตรวจสอบได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาขนาดใหญ่หรือเรียกว่าสถานศึกษาประเภทหนึ่ง มีความพร้อมมากกว่า สถานศึกษาขนาดเล็ก หรือสถานศึกษาประเภทที่สอง จากการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ จะเห็นได้ว่าการปฏิบัติงานที่ต้องปฏิบัติมีปริมาณเท่าเทียมกัน ดังนั้นศูนย์อำนวยการกระจายอำนาจให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับงานงบประมาณแทนสถานศึกษาขนาดเล็กเป็นบางเรื่อง เช่น การจัดทำแผนงบประมาณ และคำขอตั้งงบประมาณเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณเป็นต้น (ศูนย์อำนวยการกระจายอำนาจ กลุ่มอำนวยการ สพท.กทม.3. 2551: 8,12) จึงส่งผลให้การกระจายอำนาจงานงบประมาณของโรงเรียนขนาดใหญ่ แตกต่างกับโรงเรียนขนาดเล็ก กล่าวคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สภาพแวดล้อมและความพร้อมในการบริหารจัดการ รวมทั้งการกำหนดผู้รับผิดชอบในสถานศึกษาแต่ละขนาดมีความแตกต่างกัน ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กย่อมมีความพร้อมในเรื่องบุคลากร งบประมาณ น้อยกว่า จึงทำให้การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับ วิจิต รุ่งศรีทอง (2546: 253) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหา การบริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า การบริหารบุคลากรโรงเรียนขนาดใหญ่ มีการปฏิบัติ สูงกว่าบุคลากรโรงเรียนขนาดเล็ก แสดงว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมด้านการบริหารในระดับสูง สอดคล้องกับ พิชัย ทิพย์รักษ์ (2545: 133-144) ศึกษาความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจ การบริหาร และการจัดการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า การบริหารงานงบประมาณโรงเรียนขนาดเล็ก มีความพร้อมในการรับการกระจายอำนาจการบริหาร อยู่ในระดับ น้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ และปัญหาที่พบในการบริหารงานงบประมาณได้แก่ การดำเนินการจัดหารายได้และผลประโยชน์จากราชพัสดุ สุรศักดิ์ หนูพันธ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกระบี่พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เปรียบเทียบความพร้อมในการบริหารงานงบประมาณพบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็กทุกด้าน

3. สถานศึกษาที่ประเภทต่างกันมีการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณมากกว่า โรงเรียนประถมศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมและความพร้อมในการบริหารงานงบประมาณ รวมทั้งการกำหนดผู้รับผิดชอบในสถานศึกษาแต่ละประเภท มีความแตกต่างกัน ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษา

ย่อมมีความพร้อม ในเรื่องบุคลากรและงบประมาณ น้อยกว่า จึงทำให้การกระจายอำนาจน้อยกว่า โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กระจายอำนาจให้แก่สถานศึกษา โดยแบ่งสถานศึกษาออกเป็นสองประเภท ประเภทที่หนึ่ง ซึ่งสามารถบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง และประเภทที่สอง ยังต้องอยู่ในความควบคุม กำกับ ดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 28) ในส่วนของอำเภอแก่งกระจาน มีสถานศึกษาที่เป็นประเภทหนึ่ง คือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวนน้อย ส่วนมากเป็นโรงเรียนประถมศึกษาหรือโรงเรียนประเภทสอง ซึ่งอยู่ในความควบคุม กำกับ ดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการบริหารงานงบประมาณ ดังนั้นจึงส่งผลให้การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในโรงเรียนประถมศึกษา มีการกระจายอำนาจน้อยกว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สอดคล้องกับ รุ่งเรือง สุชาภิรมย์ และคณะ (2533: 47) ที่กล่าวว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาได้เปรียบทางสังคมและเศรษฐกิจมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ทั้งในด้านการคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียน วัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอน และงบประมาณดำเนินการ ส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูแตกต่างกัน พินิดา ทิธี (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่า ความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษา มีความแตกต่างกันในด้านความรู้ ด้านการยอมรับ และด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ เสน่ห์ เหล่าเสนา (2544) ที่ศึกษาความพร้อมและความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ครูผู้สอนมีพฤติกรรมการปฏิบัติงานเหมาะสม และเอื้อต่อการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจ ส่วนบทบาทของครูผู้สอนที่ให้ความสำคัญเป็นอันดับสุดท้าย คือการปรับปรุง พัฒนางานและแสวงหาความรู้ ระเบียบการบริหารงบประมาณอยู่เสมอ ดังนั้นจะเห็นว่าครูที่อยู่ในสถานศึกษาต่างประเภทกัน มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณแตกต่างกัน

4. สถานศึกษาที่อยู่ในกลุ่มเครือข่ายต่างกัน มีการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณโดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดระบบการรวมกลุ่มของสถานศึกษาดังนี้ สถานศึกษาประเภทที่หนึ่งให้รวมกลุ่มกันภายในหรือต่างเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อบริหารจัดการศึกษาในลักษณะกลุ่มเครือข่าย และให้สถานศึกษาประเภทที่สองรวมกลุ่มภายในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อร่วมกันบริหารจัดการศึกษาในลักษณะกลุ่มเครือข่าย โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้การส่งเสริม สนับสนุน และช่วยเหลือตามสภาพความพร้อมที่แตกต่างกัน สถานศึกษาประเภทที่หนึ่งซึ่งมีความพร้อมในการบริหารงบประมาณมาก ส่วนประเภทที่สองนั้นยังต้องอยู่ในการควบคุม ดูแล ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 24-25) สถานศึกษาในอำเภอแก่งกระจาน ตั้งอยู่ห่างไกล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ได้แบ่งโรงเรียนออกเป็นสามกลุ่มเครือข่ายได้แก่ กลุ่มวังจันทร์ กลุ่มแก่งกระจาน กลุ่มสองพี่น้อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. 2551: 51-52) และทั้งสามกลุ่มเครือข่ายมีสถานที่ตั้งแตกต่างกันทั้งระยะทางและสภาพภูมิศาสตร์ จึงส่งผลให้การปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณ ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ดังที่ เสน่ห์ เหล่าเสนา (2544: 98-104) กล่าวว่า โรงเรียนที่อยู่ในเขตกันดาร ห่างไกลและยากจนจะไม่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชน เท่าที่ควร และบางโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนไม่สนใจศึกษานโยบาย และแนวปฏิบัติการกระจายอำนาจ ไม่เห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจ เช่นเดียวกับ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2546: 74-82) ได้กล่าวว่า การรับรู้ในการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มี การรับรู้แตกต่างกันมากน้อยขึ้นอยู่กับอายุ ประสบการณ์ในการบริหาร ระดับการศึกษา ขนาด ของสถานศึกษาแล้วนั้น สถานที่ตั้งของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ส่วนใหญ่ จะตั้งอยู่ในบริบทของกลุ่มเครือข่ายสถาบันทางการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน มี หน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจทั้งระดับจังหวัด เขต ภาค มีความพร้อมในด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน ส่งผลต่อการรับรู้ในการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตเมือง มากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตนอกเมือง ซึ่งมีข้อจำกัดทั้งด้านสาธารณูปโภค พื้นฐาน เครือข่ายสถาบันทางการศึกษาหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ การคมนาคม การติดต่อสื่อสาร และการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษาในภาพรวม ยังไม่คล่องตัว ลำช้าขาดประสิทธิภาพ โดยเฉพาะสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ห่างไกลกันดาร ส่งผลให้ ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตนอกเมืองมีการรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาได้น้อยกว่าผู้บริหารสถานศึกษาในเขตเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรออกกฎหมายรองรับสิทธิ และหน้าที่ให้ชัดเจนในการกระจายอำนาจ การบริหารงานงบประมาณ และบังคับใช้อย่างทั่วถึง ทุกโรงเรียน โดยเฉพาะการให้โรงเรียนเป็นนิติบุคคล เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการบริหารจัดการ ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนมีความเป็นอิสระในการบริหารงาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรวางแผนอัตรากำลังครู และบุคลากรสถานศึกษา ให้ครบถ้วนตามเกณฑ์ เพื่อให้บริหารจัดการศึกษาได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ของสถานศึกษา โดยการอบรม สัมมนา และจัดหาเอกสารข้อมูล เพื่อให้ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาหาความรู้ เพื่อนำไปปฏิบัติงาน

การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณได้ถูกต้งยั้งขึ้น โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก จำเป็นที่จะต้องประสานความร่วมมือจากองค์กรภายนอก และผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา และต้องบริหารจัดการโดยการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ให้กับบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อให้เกิดความสามัคคีและการพัฒนาร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้การกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ประสบความสำเร็จ เช่น ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา ปัจจัยด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

2.2 ควรศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถาบันหรือองค์กรภายนอก ในการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกอร ยศไพบุรย์. (2547). คู่มือการฝึกอบรมการพัฒนากระบวนการบริหารในรูปหมู่ คณะบุคคลของคณะกรรมการสถานศึกษา. โครงการบริหารวิชาการแก่สังคม ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น: อัดสำเนา.
- กมล สุดประเสริฐ. (2541). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ก.พล 1996.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- กรมสามัญศึกษา. (2544). เปิดประตูสู่ PBB ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- ความหมายของการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์. (2552). สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2552, จาก <http://www.gotoknow.org/file/punyachon/Kwanjai.do>
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- เจริญศรี พงษ์สิงห์. (2543). แนวทางการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ของท้องถิ่นเพื่อรองรับการกระจายอำนาจทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จารุพงศ์ พลเดช. (2546, เมษายน). การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการให้อำนาจปฏิบัติ. วารสารพัฒนาชุมชน. 42 (4): 13-18.
- ชนะ พงศ์สุวรรณ. (2548). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการกระจายอำนาจ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2543). รายงานการวิจัยเรื่องระบบการบริหารจัดการเพื่อการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. กรุงเทพฯ: ชนะดี
- ณรงค์ สัจพันธ์โรจน์. (2539). การจัดทำ อนุมัติ การบริหารงบประมาณแผ่นดิน:ทฤษฎีและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ดิษยาภัทร ไชยพิเดช. (2548). บทบาทของบุคลากรต่อการกระจายอำนาจการบริหารงานงบประมาณ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.

- ถวิล มาตรเลียม. (2545). การปฏิรูปการศึกษา :โรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- ชนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2551). การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2551, จาก <http://www.gotoknow.Org/blog/thecityedu>.
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอส.ที.เพรส.
- ธีระ รุญเจริญ;ปราชญา กล้าผจญ และสัมมนา รณิธย์. (2545). การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: เอลโล่การพิมพ์.
- นิภา พงศ์วิรัตน์. (2547). การเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. ปรินญานินพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2545). กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้:การประเมินและการประกัน. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- ปัญญา แก้วกียูร; และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. (2545). การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- พนิดา ทีดี. (2544). ความพร้อมของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542:กรณีศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. ถ่ายเอกสาร.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม:ประชาชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ: บ็อค พอยท์.
- รพีพรรณ เอกสุภาพันท์. (2543, มิถุนายน). การบริหารจัดการโดยสถานศึกษาเป็นฐาน. การศึกษาเอกชน. 11 (95): 2-16.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2548). พฤติกรรมองค์การ:แบบทดสอบ&การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: บริษัทธรรมสาร.
- รายงานการประชุมสัมมนาเรื่องการบริหารการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. (2544). กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- รุ่งเรือง สุชาภิรมย์ และคณะ. (2533, มิถุนายน-กรกฎาคม). แผน 6 กับการพัฒนามัธยมศึกษา.
วารสารการศึกษาแห่งชาติ. 6(4): 46-48.
- โรงเรียนบ้านกกมวง. (2552). แนวคิดและหลักการในการบริหารการศึกษาตามรูปแบบ.
สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม 2552, จาก <http://www.go.th/Kogmeang/009.doc>
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2552). ที่ตั้งและอาณาเขตของอำเภอแก่งกระจาน. สืบค้นเมื่อวันที่
3 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://22th.wikipedia.org/wiki>.
- วิจิต รุ่งศรีทอง. (2546). การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารและการดำเนินงานระบบการ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัด
นครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. ถ่ายเอกสาร.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538; กุมภาพันธ์-มีนาคม). ค่าเฉลี่ยการแปลความหมาย:เรื่องง่ายๆ บางทีก็
พลาดได้. ข่าวสารการวิจัย. 18(3): 8-11
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2542). การบริหารโรงเรียนแบบกระจายอำนาจ. กรุงเทพฯ:
ทิพย์วิสุทธิ์.
- วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรภรณ์. (2547). การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาแบบกระจายอำนาจ
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.
2542. วิทยานิพนธ์. ค.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วิศิษฐ์ กมลานนท์. (2540). การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาในชุมชนแออัด. กรุงเทพฯ:
ถ่ายสำเนา.
- ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2540). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: เทคนิค 19.
- ศูนย์ปฏิบัติการปรับปรุงระบบการจัดการงบประมาณ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
(2544). เปิดเส้นทางระบบงบประมาณใหม่ PBB. กรุงเทพฯ: การศาสนา
- ศูนย์ประสานงานปรับระบบงบประมาณ กรมสามัญศึกษา. (2544). เปิดประตู PBB. กรุงเทพฯ:
การศาสนา.
- ศูนย์อำนวยการกระจายอำนาจ กลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร
เขต 3. (2551). การกระจายอำนาจ 4 ด้าน ให้ใคร เรื่องใด. กรุงเทพฯ:
ศูนย์อำนวยการฯ.
- สินี ศิวาธรนิศร. (2548). ความพร้อมในการวางแผนงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของ
โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- สุรศักดิ์ หนูพยนต์. (2545). ความพร้อมในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.

(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2546). ความเสมอภาคของการลงทุนทางการศึกษาในโรงเรียน

มัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ปี 2541 และ 2545. สารนิพนธ์ กศ.ม.

(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร

สมเกียรติ ศรีสวัสดิ์. (2548). การศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์

ค.ม. (การบริหารการศึกษา) นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
ถ่ายเอกสาร.

สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991.

สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์. (2552). การกระจายอำนาจการจัดการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 26 พฤษภาคม
2552, จาก <http://www.School.obec.go.th/Kogmeang/009.doc>

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2543). รายงานการวิจัยเอกสาร เรื่อง ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
ผู้บริหาร. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สรรรถ วรอินทร์. (2545). การกระจายอำนาจทางการศึกษา. (ชุดฝึกอบรมครู). กรุงเทพฯ:
สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2. (2551). ประวัติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
เพชรบุรีเขต 2. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2551, จาก
<http://www.phetburi2.net/history.html>.

----- (2551). รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2551. เพชรบุรี:
สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). สรุปข้อมูลพื้นฐานการศึกษา
ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

----- (2547). คู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ:
การศาสนา.

----- (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้
คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง
กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2534). การบริหารงานธุรการ และการเงิน. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- (2544 ก). แนวคิดและประสบการณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: ที พี พีริ้น.
- (2544 ข). รายงานการศึกษาวิจัย การศึกษาสภาพการดำเนินการกระจายอำนาจ การจัดซื้อจัดจ้างระดับโรงเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- (2545). การวางแผนงบประมาณ จากแนวคิดสู่ปฏิบัติระดับสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องการสร้างระบบ ความพร้อมรับผิดชอบในระบบราชการ. กรุงเทพฯ: เจ พีริ้น.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2547). เอกสารการเรียนรู้ประกอบชุดวิชาหลักเทคนิค การบริหารและการวางแผน. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สุรัชย์ ทองทวี. (2550). การรับรู้ในการรับการกระจายอำนาจการบริหารและการจัด การศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ ธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เสน่ห์ เหล่าเสนา. (2544). ความพร้อมและความคาดหวังต่อการกระจายอำนาจการบริหาร งบประมาณ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. ในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหาร การศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. (2537). ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การศึกษา. (เอกสารสัมมนาปัญหาและแนวโน้มทางการบริหารการศึกษา). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์; และคนอื่นๆ. (2541). การกระจายอำนาจการบริหารและจัด การศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. อัดสำเนา.
- เสาวลักษณ์ เยี่ยมสวัสดิ์. (2545). การดำเนินงานตามการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้น ผลงานของโรงเรียนของรัฐในเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). การควบคุม กำกับ ติดตาม การเงิน การบัญชี ระดับโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ศูนย์กลางดพรว.
- องค์การบริหารส่วนตำบลแก่งกระจาน. (2552). ประวัติความเป็นมาของอำเภอแก่งกระจาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://www.thai.thambon.com>

- อินสอน บัวเขียว. (2537). **สาระสำคัญการบริหารชุมชน**. กรุงเทพฯ: พิราบ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). รายงานการวิจัย การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (**School – Based Management**). กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูประบบบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- . (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: อรุณสภา.
- Brown, Daniel. J. (1990). **Decentralization and School-based Management**. London: The Falmer Press.
- Fry, Gerald, Sermsak Wisalaporn and Somkit Lertpaitoon. (1999). **Management of Education Thailand: A Review and Recommendations for an implementation Strategy for Decentralization**. Photocopied.
- Hanson, Mark. E. (1996). **Educational Administration and Organizational Behavior**. Boston: Allyn and Bacon.
- Isabel, Londono Polo. (1996). **Dencentralization of Education in Colombia from The Perspective of the Local Participants : Learning in the Context of implementation**. **Dissertation Abstracts International** 57(7): 2773. Available:DAI ; Dissertation Abstracts International. (January,1997).
- Lunenburg, Fred C.,and Ornstein, Allan c. **Educational Administration**. 2 nd California: Washington: Wadsworth Publishing Company, 1996.
- Mccollor, Frederick Michael. (1998). **Case studies of School Based Management in Three UrbanMiddle school**. **Dissertation Abstraets Internation**. 59(01A): 217.
- Nsaliwa, Christina Doris. (1996). **Decentralization of Education Decisio-Making in Malawi**. **Dissertation Abstracts International** 57(7): 2781.
- Ravitch, Diane; & Viteritti, Josept. (1996). A new vision for city school. **Public Interest**. 12(2): 3-16.
- Smith, Donna M. and Holldaway, Edward A. (1995). Constrains on the Effectiveness of School and Their Principal. **International Journal of Education Management**. Available : <http://thailis.oni.net/abift/Search.Nsp>.
- Yoshida, Kosaku. (1994). The Deming approach to education : A comparative study of the USA and Japan. **International Journal of Educational**. 8(5): 29-40

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายอำนาจ วงศ์สิงห์
วันเดือนปี เกิด	วันที่ 11 สิงหาคม 2501
สถานที่เกิด	อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	42 ถนนสิริแพทย์พิสุทธ์ ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000
ตำแหน่งการงานปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียน
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านห้วยขวางจริง อำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2514	ประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนบ้านท่ายาง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2517	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนพรหมานุสรณ์ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2519	ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) จากวิทยาลัยครูเพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2523	ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.)
พ.ศ. 2528	ครุศาสตรบัณฑิต (คป.) วิชาเอกศิลปศึกษา จากวิทยาลัยครูเพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ